

540 Un tour de Ayn Rand (1)

Ayn Rand, ze is hier al vaker voorbij gekomen. Een aantal opmerkingen over haar vind je terug in overzichtsblog #500b. Rand zou je eigenlijk niet moeten lezen, ze heeft een rare visie op mensen en de wereld, en toch kun je ook niet om haar heen. Ik ben tegen haar 'aangelopen' als econoom. Niet als lezer van non-fictie (romans). In die gevallen had ik haar boeken links laten liggen. Maar economen bleven er maar op terug komen. Net als veel andere dikke boeken: meestal worden die niet gelezen en gaan ze een eigen leven leiden, los van de auteur. Zo is het ook gegaan met Adam Smith en zijn onzichtbare hand. Ik ken niet één econoom die zijn 2 grote boeken van kaft tot kaft heeft gelezen. Voor een succesvol publicerend econoom is dat ook complete waanzin en tijdsverspilling, alleen maar woorden, geen wiskunde, niet wetenschappelijk. En who cares dat Smith heel genuanceerd dacht over de werking van markten? Zo is het ook bij Ayn Rand en haar ook weer 2 grote boeken (ik weet dat ze veel meer heeft geschreven, voor mij is de kern die 2 boeken). Niemand die ik ken heeft ze helemaal gelezen. En ook hier geldt, het gaat een eigen leven leiden los van de auteur en de inhoud.

Waarom ben ik door haar (en die 2 boeken) dan toch gefascineerd? Omdat haar werk tot op de dag van vandaag in grote aantallen wordt verkocht (niet per se gelezen dus). Ze is de romantische vertolker van de gedachte dat de markten goed werk doen, dat de overheid een sta in de weg is. Je zou ook kunnen zeggen dat het een cult-boek is (met name *Atlas Shrugged* maar vlak ook *Fountainhead* niet uit) waar je in bepaalde kringen mee gezien kunt worden. Let maar eens bij series op Netflix hoe vaak je zo slordigjes op de achtergrond iemand zo'n boek ziet lezen of dat het er achteloos op tafel ligt. Van veel vrije-markt-ridders is bekend dat ze zich graag uitlaten over Rand en haar boek. Je zou kunnen zeggen dat ze de romantische versie is van wat economen saai hebben vastgelegd in dikke boeken voor eerstejaars-studenten, denk aan Paul Samuelson's *Economics*. Als we allemaal ons eigen belang najagen, greed is good, dan is het uiteindelijk beter voor iedereen. De massa, de samenleving, de overheid, het trekt al dat vrije en geniale ondernemersdom naar beneden. We kunnen niet zonder ondernemers, zij zijn de motor van onze samenleving en pas op voor linksige mensen die willen delen en afromen, dat is de hond in de pot. In *Atlas Shrugged*, op zich een geniale plot vind ik, besluiten ondernemers daarom 'met zijn allen' (hoe paradoxaal) zich terug te trekken uit de maatschappij, als protest tegen de vegeterende rest, in een vallei om zo de wereld in paniek achter te laten.

Ik heb het al langer op mijn lijstje staan: ik wil Ayn Rand in een aantal stellingen samenvatten op mijn eigen manier. Zoals ik dat ook gedaan heb bij Jeroen Bosch,

Boelgakov en Osho. Op mijn eigen manier: ik zoek de grenzen op, of ga erover, tussen feiten en interpretatie en betekenisgeving. Er is al zoveel over Rand geschreven immers en vanzelfsprekend heb ik lang niet alles kunnen bekijken voor dit betoog. Ik haal er bewust wel een aantal boeken/werken bij over het privé-leven van Ayn Rand en van mensen die haar persoonlijk hebben gekend. Een van de stellingen, die ligt in mijn ogen erg voor de hand, is dat Rand in haar jeugd de Russische revolutie heeft meegemaakt. Ze heeft met eigen ogen gezien dat haar relatief welgestelde familie ruw onteigend werd. Ze is niet lang daarna gevlucht, in haar eentje, huis en haard achter latend, naar het beloofde land Amerika. Daar zag ze na een wekenlange boottocht de skyscrapers en het vrijheidsbeeld opdoemen. Niet raar dat haar eerste roman een ode is aan New York met de architecten van die gebouwen. Mijn stelling zou dan iets zijn van: wat vreemd dat de traumatische ervaring van een gevluchte jonge Russische vrouw de grote inspiratiebron is in Amerika voor het mantra van de vrije markten en ongebreideld kapitalisme.

Maar ook heeft ze als 'pappa's kindje' met eigen ogen gezien hoe haar trotse vader (die een eigen apotheek runde) op de knieën moest voor de revolutionairen. Nog een trauma. Is daarom haar ideale man een man die nooit en te nimmer voor iemand zal buigen? Die altijd zijn rug recht houdt? Dan hebben we nog de Hollywood-film. In haar relatief bevoorrechte positie heeft haar vader haar in de gelegenheid gesteld veel Hollywood-films te zien. Ik stel me zo voor dat het elke zaterdagmiddag matinee was in huize Rand waar ze samen met haar zus zwijmelde bij de grote sterren van het doek (zwart-wit, stomme films, we spreken over de jaren tien van de vorige eeuw). Daar moet ze verliefd zijn geworden op die perfecte mannen van het witte doek, type John Wayne, good-looking, zwijgzaam, ruwe bolster en blanke pit, onvervaard, recht door zee, laat niet met zich sullen.

Hoe bijzonder: haar kinderdroom wordt werkelijkheid als in 1949 haar eerste roman wordt verfilmd en de hoofdpersoon wordt vertolkt door ideale-man Gary Cooper en zij zichzelf (weliswaar neemt iemand anders haar plaats in) in zijn armen werpt (na een semi-verkrachtingsscene, voer voor een stelling lijkt me).

Afijn, ik loop wat op de zaken vooruit. Je ziet al dat mijn interpretatie hier en daar grenzen overschrijdt. Rand heeft zelf niet of nauwelijks over haar jeugd geschreven maar er wel over verteld tegen oa Barbara Branden (een naaste medewerker uit die tijd, getrouwd met Nathaniel Branden, een van de bekendste volgers van Rand). Barbara heeft daar later zelf een boek over geschreven, een verslag van een moeizame relatie met Rand (oa omdat Rand een liefdesrelatie met haar man had). Daar is veel te vinden over de jeugd van Rand en over haar Hollywood-stoere-mannen-fascinatie.

Mijn plan is iets van deze volgorde aan te houden:

Ik begin met een CV zo feitelijk mogelijk, zie onderaan

Fountainhead, samenvatting en eigen accenten

Profiel van aantal personen uit de roman, context

Atlas Shrugged, samenvatting en eigen accenten

Profiel van aantal personen uit die roman, context

Een vergelijking van beide boeken, verschillen en overeenkomsten

Er lijkt sprake van een opmerkelijke overgang tussen beide boeken, bespreking van wat ik noem de Rand-paradox, ineens gaat het over ondernemers en economie

Boek Barbara Branden

Boek Nathaniel Branden

Boek Goddess of the market

Een eerste aanzet voor 10-15 stellingen die mijn visie op Rand samenvatten

Afronding stellingen, puntjes op de i, losse eindjes, restvragen.

Hier is een tijdlijn van het leven en werk van **Ayn Rand** (1905-1982), de Russische-Amerikaanse schrijfster en filosofe die bekendstaat om haar objectivistische filosofie en romans zoals *Atlas Shrugged* en *The Fountainhead*.

Vroege Leven en Opleiding (1905-1926)

2 februari 1905 – Geboren als **Alisa Zinovyevna Rosenbaum** in **Sint-Petersburg, Rusland**.

1917 – Russische Revolutie; haar familie verliest hun apotheek en status door de bolsjewistische overheid.

1921 – Behaalt haar diploma aan de **Petrograd State University**, waar ze filosofie en geschiedenis studeert.

1924 – Gaat naar de **State Institute for Cinematography in Leningrad** om scenarioschrijven te studeren.

1926 – Krijgt toestemming om naar de **Verenigde Staten** te reizen, officieel voor een kort bezoek aan familie.

Vestiging in Amerika en Eerste Schrijfwerk (1926-1940)

1926 – Arriveert in **New York** en verhuist kort daarna naar **Chicago**.

1926-1929 – Verhuist naar **Hollywood**, waar ze een baan krijgt als scriptlezer en figurant bij **Cecil B. DeMille**.

1929 – Trouwt met **Frank O'Connor**, een acteur. Wordt Amerikaans staatsburger in

1931.

1936 – Publiceert haar eerste roman, *We the Living*, een semi-autobiografisch werk over de impact van het communisme in Sovjet-Rusland.

1938 – Schrijft het toneelstuk *Night of January 16th*, dat op Broadway wordt opgevoerd.

Doorbraak en Succes als Auteur (1940-1957)

1943 – Publiceert *The Fountainhead*, een roman over individualisme en architectuur, die uiteindelijk een bestseller wordt.

1949 – *The Fountainhead* wordt verfilmd met **Gary Cooper** als hoofdrolspeler.

1951 – Verhuist naar **New York City** en vormt een intellectuele kring, later bekend als “**The Collective**”, waar onder anderen **Alan Greenspan** (later voorzitter van de Federal Reserve) lid van was.

1957 – Publiceert *Atlas Shrugged*, haar magnum opus waarin ze haar filosofie van **objectivisme** uiteenzet.

Filosofische en Politieke Activiteiten (1958-1976)

1958 – Richt het **Nathaniel Branden Institute (NBI)** op om haar ideeën over objectivisme te verspreiden.

1962-1976 – Schrijft regelmatig essays en publiceert non-fictiewerken zoals:

For the New Intellectual (1961)

The Virtue of Selfishness (1964)

Capitalism: The Unknown Ideal (1966)

Introduction to Objectivist Epistemology (1967)

1968 – Breekt met Nathaniel Branden na persoonlijke en professionele conflicten.

1971-1976 – Geeft lezingen en treedt op als spreker, vooral over filosofie en politiek.

Latere Jaren en Overlijden (1977-1982)

1977 – Haar gezondheid verslechtert; ze stopt met veel publieke optredens.

1982 – Overlijdt op **6 maart 1982** in **New York City** aan hartfalen.

542 Rand (2): plot Fountainhead (De eeuwige bron)

We vervolgen de tour de Rand met het boek *The Fountainhead* of zoals de Nederlandse vertaling heet: *De eeuwige bron*. In dit boek draait het om een held die zijn rug recht houdt en gaat voor zijn principes. In dit geval heeft Rand gekozen voor de wereld van de architecten en gebouwen. Rand heeft haar bewondering voor New York en de imposante hoge gebouwen nooit onder stoelen of banken gestoken. Een skyscraper staat symbool voor de unieke scheppende kracht van de mens, het volgens Rand in dit geval symbool voor het genius van die ene ontwerper die het in zijn hoofd bedenkt en op papier uittekent. De hoofdpersoon, gemodelleerd naar stoere Hollywood-mannen, maalt niet om geld en status, zijn werk en zijn creatieve kracht staan op nummer 1. Dit scheppende werk gaat zelfs boven liefde of zijn eigen welbevinden. Hier zie je wellicht terug wat David Deida volgens mij ook vaker in zijn boeken herhaalt: de man heeft een missie, die gaat voor alles, ook voor zijn geliefde (ik ga dat hier niet verder uitwerken, zoek op Deida).

Rand heeft volgens mij zichzelf in deze roman geschreven als de ideale vrouwelijke hoofdpersoon Dominique. Een complexe (liefdes-) verhouding tussen de architect en Dominique is het gevolg. Een strijd van aantrekken en afstoten. Omdat Dominique weet dat Howard (de architect-cowboy) nooit 100 procent voor haar zal gaan (werk en missie gaan voor), kiest ze bewust voor een 'verbinding' met de mindere ruggegraat-loze architect Peter Keating (een looser die zich in allerlei bochten wringt om in het geveel te komen, zelf geen sterke ideeën heeft, maar desondanks 'succesvol' is en veel geld verdient). Ze offert zich als het ware op voor het hogere scheppen van haar ideale man. Bovendien, zo weet ze ook zelf, stel dat Howard helemaal voor mij zou gaan, dan is meteen verdwenen wat ik zo in hem adoreer, namelijk dat compromisloze en heldhaftige van deze man. Als dat geen onmogelijke liefde is weet ik het ook niet meer.

Kernvragen voor mij zijn: waar komt die fascinatie voor dit type mannen vandaan? waar het idee van die onmogelijke liefde? hoezo is het de genialiteit van die ene man die de skyscraper mogelijk maakt (hoe zit met al die anonieme bouwvakkers?

Ik geef een neutrale samenvatting van het boek om daarna vanuit mijn eigen inkleuring (in wording, het eindigt met stellingen aan het einde van de reeks) de samenvatting nogmaals te geven.

NEUTRAAL

The Fountainhead (1943) beschrijft de strijd van architect Howard Roark tegen een maatschappij die conformisme boven originaliteit plaatst. Het boek dient als een portret van Ayn Rands concept van de **ideale man**, die leeft voor zijn eigen waarden en weigert zijn artistieke integriteit op te offeren.

Howard Roark en de Schepper

Het verhaal begint wanneer Howard Roark van de architectuuropleiding wordt gestuurd omdat hij weigert te bouwen in historische stijlen zoals de Renaissance of de Gotiek. Roark kiest ervoor om te werken voor Henry Cameron, een ooit briljante architect die nu in armoede leeft omdat hij eveneens weigerde compromissen te sluiten. Roark gelooft dat een gebouw een logische eenheid moet vormen waarbij de vorm de functie volgt, een visie die hem gedurende het grootste deel van het boek in anonimiteit en armoede houdt.

Peter Keating en de Second-hander

In schril contrast met Roark staat Peter Keating, een studiegenoot die carrière maakt door vleierend en manipulatief gedrag. Keating stijgt snel tot de top van de architectuurwereld door het werk van anderen te gebruiken en zich aan te passen aan de publieke opinie. Hij wordt de representant van wat Rand de '**second-hander**' noemt: iemand die zijn eigenwaarde ontleent aan de goedkeuring van anderen in plaats van aan eigen prestaties.

Dominique Francon en Ellsworth Toohey

Dominique Francon: De dochter van een beroemde architect die Roark bewondert om zijn genialiteit, maar uit een cynisch soort idealisme probeert hem te vernietigen om hem te sparen voor de wreedheid van de wereld. Ze trouwt uiteindelijk met Keating en later met krantenmagnaat Gail Wynand als een daad van zelfkastijding.

Ellsworth Toohey: Een invloedrijke criticus en de intellectuele antagonist van het verhaal. Toohey predikt altruïsme en collectieve eenheid, maar zijn werkelijke doel is het verkrijgen van macht door het vernietigen van individuele uitmuntendheid en het verheerlijken van middelmatigheid.

Het Cortlandt-project en de ontknoping

Het conflict bereikt een hoogtepunt bij het project **Cortlandt Homes**, een sociale woningbouwopdracht die Keating niet kan voltooien. Roark ontwerpt het gebouw in het geheim voor Keating onder de strikte voorwaarde dat het precies volgens zijn plan wordt gebouwd. Wanneer bureaucraten het ontwerp toch aanpassen, blaast Roark het gebouw op.

Tijdens de rechtszaak verdedigt Roark zichzelf met een toespraak over de rechten van de schepper en de morele basis van het individualisme. Hij wordt vrijgesproken door de jury. Het boek eindigt met de bouw van het Wynand Building, de hoogste wolkenkrabber van New York, waarbij Roark bovenop het voltooide frame staat als symbool van zijn uiteindelijke overwinning.

MET EIGEN KLEURING

In *The Fountainhead* (De Eeuwige Bron) creëerde Ayn Rand een universum waarin zij de “fouten” van haar eigen werkelijkheid probeerde recht te zetten. Het boek is fundamenteel een portret van haar **ideale man**, de architect Howard Roark, die staat voor de onverzettelijke held die nooit buigt voor een systeem.

De Held: Howard Roark en het beeld van de Vader

Howard Roark is een genie dat liever in een granietgroeve werkt dan zijn artistieke integriteit opoffert aan de smaak van de massa. Dit personage is een directe reactie op Rands jeugdtrauma in Rusland: waar zij haar eigen vader, een succesvol apotheker, machteloos zag toekijken hoe zijn eigendom werd onteigend door het collectief, zou haar fictieve held Howard Roark nooit buigen. Roark belichaamt de **stoere, dominante man** die Rand bewonderde in stomme Hollywood-films; een “cowboy” in een modern jasje die de wereld naar zijn hand zet.

De Tegenstanders: Collectivisme en ‘Second-Handers’

Tegenover Roark staan de “second-handers”, mensen die hun waarde ontleen aan de mening van anderen.

Peter Keating is de succesvolle architect die titels en roem najaagt zonder eigen visie, gebaseerd op de ambitieuze maar lege mensen die Rand in Hollywood observeerde.

Ellsworth Toohey is de ultieme schurk die altruïsme predikt om de onafhankelijke geest te breken, een personage dat voortkomt uit Rands diepe wantrouwen tegenover iedereen die beweert “voor het algemeen belang” te spreken.

De Vrouw: Dominique Francon en de paradox van de liefde

De heldin van het boek, Dominique Francon, is een corrected version van Rand zelf. Waar Rand leed onder een minderwaardigheidscomplex over haar eigen hoekige uiterlijk, is

Dominique breekbaar, mooi en aristocratisch. De beruchte “verkrachtingsscène” in de groeve, waarin Roark Dominique dwingt tot overgave, weerspiegelt Rands eigen **seksuele fantasieën over overgave** aan een superieure man. Dit loopt vooruit op de stelling dat Rand intellectueel “man-worship” predikte, terwijl ze in de praktijk — zoals in haar huwelijk met de passieve Frank O’Connor — altijd de dominante leider was.

De Climax: Rechtzetten in Fictie

In de finale van het boek blaast Roark een woningbouwproject op omdat zijn ontwerp is verminkt door overheidsbureaucraten. Zijn vrijspraak in de rechtszaal is Rands manier om in fictie de **overwinning van het individu** te vieren, iets wat zij in de echte wereld na de Russische Revolutie nooit had gezien.

Vooruitblik op de komende stellingen

Hoewel *The Fountainhead* triomfantelijk eindigt, legt het succes van dit boek de basis voor de latere tragiek in Rands leven:

Succes als valstrik: Het boek maakte haar tot een ideologisch manifest voor machthebbers en kapitalisten.

De creatie van de kooi: Haar roem trok een groep jonge bewonderaars aan (“The Collective”). Dit leidde tot een gebrek aan zelfreflectie en de verwoestende affaire met Nathaniel Branden, waarbij ze haar eigen filosofie gebruikte om menselijke zwakheden te onderdrukken.

Isolatie: Uiteindelijk zou de onverzoenlijkheid die ze in Roark zo bewonderde, ertoe leiden dat ze in de werkelijkheid iedereen uit haar leven verbande die niet aan haar onmogelijke standaarden voldeed.

543 Rand (3): profielen van Howard en Dominique

In deze aflevering is het experiment om de helden van Rand uit haar eerste grote roman *Fountainhead* in een profiel te stoppen. Een profiel zoals je die op een dating-site zou zetten, wat zoekt de man in een vrouw en andersom. In wil de stellingen rond en over Rand langzaam laten ontstaan en aanscherpen. Daarom eerst een neutraal setje profielen van architect Howard Roark en van zijn vrouwelijke tegenspeler Dominique Françon. Daarna met eigen kleuring vanuit die stellingen of hypothesen of vermoedens van mijn kant.

Datingprofiel: Howard Roark

Naam: Howard Roark

Leeftijd: 22 (aan het begin van zijn carrière).

Beroep: Architect.

Uiterlijk: Een lichaam van **lange rechte lijnen en scherpe hoeken**, haar in de kleur van een rijpe sinaasappelschil en koude, **vaste grijze ogen**.

Levensmotto: "Ik leef niet voor anderen en ik vraag niemand om voor mij te leven".

Over mij:

Ik ben een man van **graniet en staal**. Ik geloof dat de rede van de mens de enige bron is van alles wat we hebben en zijn. Mijn werk is mijn leven; ik bouw gebouwen die trouw zijn aan hun eigen thema en materiaal, zonder concessies te doen aan tradities of de publieke opinie. Ik ben niet op zoek naar goedkeuring; **jouw mening over mij is voor mij niet relevant**. Ik werk liever als handarbeider in een steengroeve dan dat ik mijn artistieke integriteit verraad.

Interesses:

Structuur, logica, het oplossen van technische problemen en wolkenkrabbers die er ook echt uitzien als wolkenkrabbers. Ik houd van de aarde zoals ze is, maar ik wil haar vorm veranderen volgens mijn eigen visie.

Ik zoek:

Iemand die begrijpt dat **werk de standard is van iemands morele waarde**. Ik zoek geen gezelschap om de eenzaamheid te verdrijven, maar iemand die net zo **zelfvoorzienend** is als ik. Als je integriteit belangrijker vindt dan populariteit, kunnen we elkaar misschien vinden bij de bron.

Datingprofiel: Dominique Francon

Naam: Dominique Francon

Beroep: Columniste (voorheen bij de *New York Banner*).

Uiterlijk: Een extreem slank, fragiel lichaam met lange lijnen, **bleek goudblond haar** en grijze ogen die een blik van koude sereniteit uitstralen.

Levensmotto: "Vrijheid is: niets vragen, niets verwachten, van niets afhankelijk zijn".

Over mij:

Ik ben een **cynische idealiste**. Ik veracht de middelmatigheid van de wereld en de

mensen die daarin leven. Ik geloof in **perfectie of niets**; daarom kies ik vaak voor het niets. Ik heb een talent voor het vernietigen van de dingen die ik bewonder, simpelweg omdat de wereld ze niet verdient. Ik ben een vrouw die liever een standbeeld van Helios kapotslaat dan dat anderen het mogen zien.

Interesses:

Architectuurkritiek, het observeren van de menselijke verdorvenheid en het rijden op een paard door eenzame bossen. Ik houd van **absolute onafhankelijkheid** en heb een diepe afkeer van compassie, wat ik zie als een gebrek aan bewondering.

Ik zoek:

Een man die zo sterk is dat hij mijn pogingen om hem te vernietigen kan weerstaan. Ik zoek geen tederheid, maar een **eervol gevecht** tussen gelijken. Ik wil iemand die mijn minachting voor de wereld deelt en die begrijpt dat **geluk een absolute noodzaak** is waarvoor men geen toestemming vraagt. Als je een held bent die weigert te buigen, zal ik je bevechten tot het einde.

EIGEN KLEURING

Datingprofiel: Howard Roark

De man die is zoals hij behoort te zijn.

Uiterlijk: Lang, slank en hoekig, met oranje-rood haar dat als een vlam boven een onverzettelijk gezicht staat. Hij heeft de botachtige elegantie van een kat en ijsblauwe ogen die dwars door alle sociale maskers heen kijken.

Beroep: Architect, maar noem hem geen dienstverlener. Hij bouwt niet om klanten te hebben; hij heeft klanten om te kunnen bouwen naar zijn eigen, onaantastbare standaard.

Levensmotto: "Ik geef geen zier om wat de wereld denkt.". Hij is de vleesgeworden stelling dat een man nooit mag buigen voor een systeem, een directe correctie op het trauma dat Rand ervoer bij de afbraak van haar eigen vader.

Ideale match: Hij zoekt geen partner voor "gezelligheid" of "small talk". Hij zoekt een "heroïne" die zijn ego weerspiegelt. Voor hem is seks de ultieme vorm van erkenning van gedeelde waarden; een "selfish" daad van wederzijdse bewondering.

Kronkel: Hij zal je niet proberen te overtuigen; hij wacht tot je zijn superioriteit erkent. Als je hem dwarsboomt, blaast hij liever zijn eigen creatie op dan dat hij een compromis sluit.

Datingprofiel: Dominique Francon

Ayn Rand in een “bad mood”, maar dan met klassieke schoonheid.

Uiterlijk: Fragiel, aristocratisch en bijna onwerkelijk mooi. Ze heeft blond haar en ogen als “grijze rechthoekige sneden” die een koude sereniteit uitstralen. Ze is de fysieke vervulling van wat Rand zelf graag had willen zijn in die Hollywood-droomwereld.

Beroep: Columnist bij de *Banner*, gespecialiseerd in het genadeloos neersabelen van middelmatigheid.

Levensmotto: “Ik wil niets, want de wereld verdient niets.”. Ze leeft vanuit een diep cynisme: omdat de wereld ware grootheid straft, probeert ze die grootheid zelf te vernietigen om hem uit de handen van de “looters” te houden.

Ideale match: Ze smacht naar een man die haar “helpless op haar knieën krijgt” door zijn brute wilskracht en intellectuele dominantie. Ze zoekt naar “man-worship”, een overgave aan een superieure kracht die haar verlost van haar eigen dominantie.

Kronkel: Ze zal je haten omdat ze je begeert. Haar manier van liefhebben is een “verkrachting op uitnodiging”: een gewelddadige strijd waarin ze hoopt te verliezen van een man die ze als haar morele gelijke beschouwt.

Interpretatie in het licht van stellingen in wording

De Vader-Held: Howard Roark is de “grote man” die nooit buigt, precies zoals Rand wenste dat haar vader had kunnen zijn tegenover de revolutionairen.

Het Hollywood-beeld: Beiden voldoen aan het uiterlijke ideaal van de stomme film: stoer, dominant en uiterlijk perfect. Dominique is de glamoureuze versie van Rand zelf, die haar eigen hoekigheid in fictie “rechtzette”.

De Dominantie-paradox: Hoewel Dominique (en Rand) prediken dat ze willen opkijken naar de man, zijn ze in de praktijk intellectueel zo dominant dat ze elke “bèta-man” weggagen of reduceren tot een verzorger, zoals Frank O'Connor dat werd in Rands echte leven.

Liefde als Consistentie): De aantrekkingskracht tussen Roark en Dominique is geen warmte, maar een “ijzige” intellectuele herkenning. Het is de Hollywood-romantiek (in de visie van Rand) waar de vrouw ondergeschikt is, maar alleen aan een man die zij zelf op een voetstuk heeft geplaatst via haar intellectuele oordeel.

544 Rand (4): het decor van Fountainhead

Je vlucht moederziel alleen uit je geboorteland Rusland. Je laat huis en haard achter na het trauma van de onteigening door de revolutionairen. Alle schepen heb je achter je verbrand. Na een wekenlange boottocht zie je dan plots de contouren van de stad New York. Het gedroomde land van de onbegrensde mogelijkheden met haar indrukwekkende skyline met de priemende gebouwen die afsteken tegen de avondzon. Dan is het toch niet raar dat je later New York als decor neemt voor je roman *Fountainhead*? Laten we het decor van de stad waarin deze roman speelt eens destilleren uit de boektekst. Eerst weer neutraal (puur op basis van de (eeuwige) bron), dan weer ingekleurd door mijn 'stellingen in wording' en sluipende vermoedens en interpretaties.

NEUTRAAL

De context van *The Fountainhead* wordt gevormd door een wereld die op het snijvlak staat van industriële macht en intellectuele strijd, gesitueerd tegen de achtergrond van een **groeïend New York City**. Dit toneel is niet slechts een fysieke locatie, maar een strijdveld van tegengestelde filosofieën over architectuur, succes en morele waarden.

De Setting: Wolkenkrabbers en Architectuur

De wereld waarin Roark en Dominique opereren, wordt gedomineerd door de **opkomst van de wolkenkrabber**, die wordt gezien als een symbool van de overwinning van de menselijke rede op de natuur.

Architectonische contrasten: Er is een diepe kloof tussen de heersende tradities en de modernistische visie van Roark. Gebouwen zoals de **Frink National Bank** weerspiegelen de hang naar het verleden met hun overdaad aan klassieke ornamenten, zuilen en friezen, wat Roark omschrijft als "kopieën van kopieën".

De functionaliteit: Daartegenover staat het **Dana Building** (ontworpen door Henry Cameron), dat de harmonie van het staalskelet benadrukt met harde, eenvoudige lijnen en scherpe hoeken. Roark zet deze traditie voort door gebouwen te ontwerpen die voortkomen uit hun locatie en materiaal, waarbij geen enkele lijn overbodig is.

Symboliek van macht: Gebouwen worden gezien als een **statement van iemands leven**; een huis is de fysieke vertaling van de waarden van de bewoner.

De Rol van de Architect

In dit milieu is de architect niet alleen een bouwer, maar een maatschappelijk figuur die zich moet navigeren door een web van prestige en sociale verplichtingen.

De “Sociale” Architect: Voor figuren als Peter Keating en Guy Francon is architectuur een middel om status te vergaren en “de juiste mensen” te ontmoeten. Hun succes hangt af van het plezier van de **cliënt**, die wordt beschouwd als de meester van het ontwerp.

Het Collectief: De heersende mening is dat creatie een **collectief proces** is, waarbij de individu zich moet onderwerpen aan de standaarden van de meerderheid en tradities.

De Breuk: Roark verwerpt dit en stelt dat alles wat groot is, voortkomt uit het **onafhankelijke oordeel** van één individu.

Het Intellectuele Milieu: Discussies en Salons

Het toneel wordt verder ingevuld door een elitaire cirkel van intellectuelen die samenkomen in salons en op banquetten.

Kiki Holcombe’s Salon: Hier verzamelt zich “iedereen die ertoe doet” in de architectuurwereld om te discussiëren over esthetiek en maatschappelijke verantwoordelijkheid. In dit milieu wordt **altruïsme** gepredikt als het hoogste ideaal, waarbij de architect een dienaar van het volk moet zijn.

Discussiethema’s: Er wordt voortdurend gedebatteerd over concepten als “het algemeen belang” versus “egoïsme”. Men gelooft dat originaliteit slechts ijdelheid is en dat “schoonheid” een universele godin is die alleen in oude stijlen te vinden is.

Media: Kranten en Reviews

De publieke opinie en de reputatie van architecten worden gevormd door machtige kranten en critici.

Gail Wynand en de Banner: Zijn krant, de *New York Banner*, is het symbool van **sensatiezucht en vulgariteit** die de massa bedient. Wynand gelooft dat hij de publieke opinie kan maken en breken.

De Kritische Stemmen: Ellsworth Toohey oefent via zijn column “One Small Voice” een enorme invloed uit. Hij gebruikt zijn intellectuele autoriteit om de genialiteit van individuen te vernietigen en middelmatigheid te verheerlijken in de naam van “menselijkheid”.

Dominique Françon: Zij schrijft de column “Your House” voor de *Banner*, waarin ze genadeloos de middelmatigheid van moderne woningen analyseert. Haar reviews zijn vaak een wapen in haar persoonlijke strijd tussen bewondering voor perfectie en minachting voor de wereld die die perfectie niet verdient.

Het Toneel van Howard en Dominique

Howard en Dominique interacteren in de uiterste hoeken van dit milieu: van de **glitter van luxueuze restaurants** en salons tot de **ruwheid van een granietgroeve**. Hun relatie speelt zich af in een atmosfeer van **eervolle strijd en wederzijdse erkenning**, waarbij Dominique probeert te vernietigen wat ze het meest bewondert om het te sparen voor een wereld vol 'looters'. Dit alles vindt plaats tegen de achtergrond van een stad die "de bevroren vorm van menselijke moed" is, maar ook het decor van morele corruptie.

INGEKLEURD en vooruitlopend op stellingen

Het decor van *The Fountainhead* is geen toevallige achtergrond; het is een **geëgaliseerde en gestileerde projectie** van het New York dat de jonge Ayn Rand in 1926 voor het eerst zag vanaf de kade van de Hudsonrivier. Voor haar was deze stad de fysieke manifestatie van de menselijke geest: een wereld van **staal, glas en onverzettelijke hoogten** die haaks stond op de grijze, vervallen realiteit van de Sovjet-Unie die zij net had ontvlucht.

1. De Stad als Moreel Manifest: "Will made visible"

In *The Fountainhead* is New York een slagveld van architecturale stijlen die symbool staan voor morele integriteit.

Het Decor: De stad bestaat uit de "canyons" van Manhattan, waar wolkenkrabbers niet slechts gebouwen zijn, maar "de wil van de mens zichtbaar gemaakt".

De Contrasten: Tegenover de **Dana Building** (het werk van de gevallen held Henry Cameron en Howard Roark), die de eerlijkheid van de stalen structuur toont, staat de **Frink National Bank** van Guy Francon, een pompeus mengsel van Griekse en Romeinse elementen die de structuur maskeren.

Vooruitwijzing: Dit weerspiegelt: de strijd voor principes zonder te buigen. Net zoals Rand haar vader zag buigen voor de revolutionairen, weigert Roark de "uiterlijke schijn" van de traditie te accepteren. Later in haar leven zou Rand deze architecturale "waarheid" vertalen naar een absolute filosofie waarin geen ruimte was voor grijsgebieden of compromissen.

2. Het Intellectuele Milieu: De Macht van de 'Banner'

De stad in de roman wordt geregeerd door de publieke opinie, vormgegeven door de kranten en intellectuele salons.

The New York Banner: De krant van Gail Wynand is een fabriek van sensatie en sentiment, gericht op de “common man”. Het is een instituut dat de massa geeft wat zij wil, om zo macht over hen te verkrijgen.

De Criticus als Schurk: Ellsworth Toohey is de spil van het intellectuele milieu. Via zijn column “One Small Voice” predikt hij altruïsme en “collectieve geest” om de individuele grootsheid te ondermijnen. Hij organiseert “Councils” voor bouwers en schrijvers, die middelmatigheid verheffen tot de nieuwe standaard.

Vooruitwijzing: Dit milieu loopt vooruit mogelijke stellingen. Rand zou later in New York zelf een “Collective” creëren. Waar Toohey in het boek de massa controleert, controleerde Rand haar eigen kring van bewonderaars met eenzelfde soort intellectuele absolute macht, waarbij zij hen “aggrandiseerde” tot de helden uit haar boeken.

3. De Salons van de “Aristocracy of Pull”

Binnen het decor van de roman zijn er de mondaine bijeenkomsten, zoals die van **Kiki Holcombe**, waar de culturele elite samenkomt.

De Dynamiek: Dit zijn de plekken waar carrières worden gemaakt door “pull” (connecties) in plaats van verdienste. Het is de wereld van de “second-handers” die leven via de ogen van anderen.

Dominique in de Salon: Dominique Francon opereert hier als de “vicious” schoonheid die alles waar zij eigenlijk in gelooft probeert te vernietigen uit puur cynisme.

Vooruitwijzing: Dit decor werd later Rands eigen werkelijkheid. Tijdens de Willkie-campagne van 1940 en in haar latere jaren in New York, hield zij zelf bijeenkomsten met de invloedrijke conservatieve en zakelijke elite. Zij werd een pion in netwerken die haar werk gebruikten als ideologisch manifest voor het kapitalisme, precies de “aristocracy of pull” die zij in haar boeken verachtte.

4. De Granietgroeve: Ruwheid en Hollywood-romantiek

Een essentieel onderdeel van het decor is de granietgroeve in Connecticut.

De Setting: Hier ontmoeten Howard en Dominique elkaar terwijl hij als handarbeider in de brandende zon stenen breekt. Het is een decor van brute fysieke kracht en ongetemde natuur.

Vooruitwijzing: Dit sluit aan bij een stelling: de droomwereld van stoere, ruwe mannen zoals Rand die zag in Hollywood-films. Frank O'Connor was voor haar de fysieke invulling van dit beeld. Het contrast tussen de “intellectuele” Rand en de

“fysiek ideale” man wordt in *The Fountainhead* opgelost door Dominique (de mooie Rand) te laten buigen voor de superieure kracht van de man (Roark), een overgave die Rand in haar eigen huwelijk met de passieve Frank nooit echt kon beleven.

5. Het Decor van de Toekomst: De ‘Unfinished Symphony’

Het beeld van de onvoltooide **Aquitania Hotel**, ook wel de “Unfinished Symphony” genoemd, staat midden in New York als een waarschuwing voor wat er gebeurt als de makers stoppen.

Het Beeld: Een geraamte van staal dat de hemel in steekt, maar dood en leeg blijft.

Vooruitwijzing: Dit is de kiem van *Atlas Shrugged* en Rands visie op de “staking van de geest”. Het decor van New York verandert in haar latere werk van een zegevierende stad in een zinkend schip (mogelijke stelling). De stad die zij als immigrant aanbad als het “Benevolent Universe”, eindigde voor haar als een plek van isolatie en bitterheid, waar zij in haar appartement aan 34th Street uitkeek op het Empire State Building, terwijl zij de rest van de wereld uit haar leven “excommuniceerde”.

545 Rand (5): plot van *Atlas Shrugged*

15 jaar na haar eerste grote roman volgt dan eindelijk de tweede en nog grotere roman ‘*Atlas Shrugged*’ (in het Nederlands zijn zover ik weet minstens 2 vertalingen geweest, nu te vinden onder ‘De kracht van Atlantis’). Wat er in die 15 jaar gebeurd is met Rand, is voor mij goeddeels nog een mysterie en uit te zoeken. Feit is dat de wereld van de architect en gebouwen wordt verruild voor de wereld van economie, handel, geld, ondernemers en uitvinders. Het speelt zich af tegen de achtergrond van de spoorwegen en de staalindustrie. En net zoals in haar eerste roman gaat het ook nu weer om de strijd tussen de helden die hun rug recht houden (de first raters) en de volgers en meelopers en parasieten (bureaucraten, ambtenaren, do-good-ers, kortom de rest en massa, de second raters) die deze unieke creatieve scheppende genieën het leven moeilijk maken (uit jaloezie, domheid).

Ik stel me zo voor dat Rand van een relatief onbekend iemand via het succes van haar 1e roman uitgroeide tot een nationale beroemdheid. Ze ging zich inhoudelijk ook (meer) bemoeien met politiek en speelde een rol in de na-oorlogse strijd tegen communisten. Ze kreeg volgens de bronnen zo rond 1946 het idee deze roman te gaan schrijven, aanvankelijk was de werktitel ‘The strike’. Hoe dan ook verschoof in deze tijd de focus van

de fictieve architect naar de meer serieuze ondernemer als centraal element voor het succes van onze economieën. De ondernemer als (onmisbare) held was geboren, de overheid als een sta-in-de-weg was de tegenpool. Het verhaal dat de ondernemers wraak nemen op de maatschappij door zich terug te trekken uit het echte leven waarna de maatschappij op de knieën moet en tot inzicht komt, gaat er in als zoete koek. Daarna gaat dat verhaal, los van inhoud, niemand leest van die dikke boeken, een eigen leven leiden en wordt Rand steeds meer een karikatuur van zichzelf en wordt haar narratief te pas en te onpas ge- of misbruikt om belastingen te verlagen, regels op te ruimen, zelfverrijking niet te zien als vormen van roof maar als individuele verdienste.

NEUTRAAL

Atlas Shrugged (1957) is Ayn Rands magnum opus waarin zij haar filosofie, het Objectivisme, volledig uitwerkt tegen de achtergrond van een instortende Amerikaanse economie. Het boek is verdeeld in drie delen: *Non-Contradictie*, *Either-Or* en *A is A*.

Deel I: De vervallende wereld en de vraag “Wie is John Galt?”

Het verhaal begint in een New York dat getekend is door verval en een sfeer van wanhoop. Centraal staat de mysterieuze vraag “**Wie is John Galt?**”, die door de bevolking als een uiting van hopeloosheid wordt gebruikt.

Dagny Taggart, de Vice-President van Taggart Transcontinental, probeert wanhopig de spoorweg van haar familie te redden, terwijl haar broer **James Taggart**, de president van het bedrijf, zich bezighoudt met politieke spelletjes en “invloed” in Washington. Om de cruciale Rio Norte Line te redden, sluit Dagny een verbond met de staalmagnaat **Hank Rearden**, de uitvinder van het revolutionaire **Rearden-metaal**. Ondanks felle tegenstand van de overheid en concurrerende staalproducenten bouwen zij de “**John Galt Line**” naar de bloeiende olievelden van **Ellis Wyatt** in Colorado.

Deel II: De verdwijnende producenten

Terwijl Dagny en Rearden vechten om de productie gaande te houden, begint er een verontrustend patroon zichtbaar te worden: de meest bekwame industriëlen en denkers verdwijnen spoorloos. Wanneer de overheid Colorado probeert te plunderen via nieuwe wetten zoals de “Equalization of Opportunity Bill”, zet Ellis Wyatt zijn eigen olievelden in brand en verdwijnt. Dit vuur, bekend als “**Wyatts Fakkel**”, blijft branden als symbool van verzet.

Francisco d'Anconia, Dagny's jeugdliefde en erfgenaam van een koperimperium, verschijnt op het toneel als een decadente playboy, maar blijkt achter de schermen zijn eigen bezittingen te vernietigen om ze uit handen van de "plunderaars" te houden. Rearden wordt ondertussen gechanteerd en berecht voor het illegaal verkopen van zijn metaal aan **Ken Danagger**, die kort daarna ook verdwijnt.

Deel III: De staking van de geest

Dagny ontdekt een kapotte motor in een verlaten fabriek die werkt op atmosferische elektriciteit en zet een zoektocht in naar de uitvinder. Deze zoektocht leidt haar uiteindelijk naar een verborgen vallei in de Rocky Mountains, genaamd **Galt's Gulch** of **Atlantis**. Hier ontmoet zij de "staking van de geest" in levende lijve: alle verdwenen genieën, geleid door **John Galt**, wonen hier en weigeren hun talenten nog langer ter beschikking te stellen aan een maatschappij die hen als slaven behandelt.

Galt legt uit dat hij de man is die "de motor van de wereld heeft stilgezet" door de producenten terug te trekken. Dagny weigert zich in eerste instantie bij hen aan te sluiten omdat ze Taggart Transcontinental niet kan opgeven, maar na een catastrofale treinramp in de Taggart-tunnel en de totale ineenstorting van de economie onder het bewind van de plunderaars, ziet zij in dat Francisco en Galt gelijk hadden.

Het boek culmineert in een urenlange radiotoespraak van John Galt aan de natie, waarin hij de morele basis van hun staking uiteenzet: de weigering om te leven voor de behoeften van anderen en de verheerlijking van de rede en het eigenbelang. De plunderaars storten volledig in en de stakers maken zich klaar om terug te keren naar een wereld die ze opnieuw op een rationele basis zullen opbouwen.

GEKLEURD met stellingen in wording

In *Atlas Shrugged* (1957) bereikte Ayn Rand de volledige integratie van haar persoonlijke geschiedenis, haar filosofische systeem en haar psychologische verlangens. Het boek is de ultieme "rechtzetting in fictie" van wat zij in de werkelijkheid als tekortkomingen of trauma's ervoer.

Hieronder volgt een samenvatting van de roman, vooruitlopend op jouw stellingen:

1. De Staking van de Geest: De erfenis van de vader

Het centrale thema van de roman—de staking van de "makers"—is een directe uitwerking van het trauma rond haar vader. Waar haar vader in Rusland machteloos toekeek hoe zijn

apothek werd onteigend, creëert Rand in **John Galt** een held die de wereld stilzet door zijn geest terug te trekken. Galt weigert te buigen voor een systeem dat zijn talent claimt als publiek eigendom, precies zoals Rand wenste dat haar vader had kunnen doen.

2. De strijd tegen de Looters: Het Russische trauma

Het decor van de roman is een vervallend Amerika dat verdacht veel lijkt op het Petrograd uit Rands jeugd. De tegenstanders, de **looters** (plunderaars) zoals haar broer James Taggart en de bureaucraat Wesley Mouch, gebruiken de taal van “behoeften” en “altruïsme” om de productieve mens te knechten. Voor Rand was dit de literaire herbeleving van de revolutie: praten over “het helpen van anderen” als dekmantel voor brute diefstal.

3. Dagny Taggart: De gecorrigeerde droomvrouw

Hoofdpersoon **Dagny Taggart**, die een spoorwegimperium runt, is de “gecorrigeerde” versie van Rand zelf. Waar Rand leed onder haar eigen gebrek aan klassieke schoonheid en hoekigheid, is Dagny niet alleen briljant (haar intellectuele troef), maar ook fysiek perfect en glamoreus. Zij belichaamt de sterke vrouw die Rand in Hollywood-films bewonderde, maar nu in een leidende, “mannelijke” rol die Rand in haar eigen carrière ook aannam.

4. De Ideale Man: Hollywood-romantiek

In de personages **Francisco d’Anconia**, **Hank Rearden** en uiteindelijk **John Galt** brengt Rand de stoere, dominante mannen uit haar zwart-wit droomwereld tot leven. Hun uiterlijk —lang, slank, met een “haughty smile”—is gebaseerd op haar eerste liefde Leo en haar man Frank. De liefde tussen hen en Dagny is gebaseerd op **intellectuele consistentie**: seks als de ultieme vorm van wederzijdse bewondering van gedeelde waarden.

5. De Paradox van Dominantie en Overgave

In het boek viert Rand “man-worship” (vrouwelijke overgave aan de superieure man), maar in de praktijk leidde zij haar eigen kring (“The Collective”) met absolute dominantie. In *Atlas Shrugged* laat zij Dagny “op haar knieën gaan” voor Galt, een fantasie van overgave die Rand in haar huwelijk met de passieve Frank O’Connor nooit in die vorm beleefde. De personages in het boek zijn in feite de “genieën” waarmee zij zich ook in het echte leven wilde omringen om haar eenzaamheid te verdrijven.

6. Geld als Moreel Symbool

De beroemde speech van Francisco d'Anconia over geld als de wortel van alle goeds weerspiegelt hoe Rand geld en heldendom liet samensmelten. Dit punt loopt vooruit op haar latere rol als “Goddess of the Market”: haar fictie werd een ideologisch manifest voor het kapitalisme, waardoor zij een pion werd in netwerken van machthebbers die haar werk instrumentaliseerden voor het neoliberalisme.

7. De Sanction of the Victim

Hank Rearden is de marker voor Rands gebrek aan zelfreflectie. Hij draagt de last van de wereld uit schuldgevoel (het “sanction of the victim”), totdat Galt hem bevrijdt. In de werkelijkheid projecteerde Rand haar eigen morele strengheid op haar omgeving, wat leidde tot de vernietiging van relaties (zoals met Nathaniel Branden), omdat zij geen meta-visie had op de schade die haar absolute dogma's aanrichtten.

8. Galt's Gulch: De Utopia van de Egoïsten

De verborgen vallei in de Rockies is de literaire versie van Rands zaterdagavond-salons in New York. Het is een wereld waar alleen “first-raters” wonen, afgeschermd van de middelmatige massa. Hier herstelt Rand in fictie de “natuurlijke orde” waarin de makers worden aanbeden in plaats van geplunderd.

9. De Motor van de Wereld stopt

Wanneer Galt de wereld stillegt, eindigt de roman in een bijna apocalyptische stilte. Dit loopt vooruit op de tragiek van Rands eigen einde: nadat zij haar “missie” met dit boek had volbracht, stopte haar eigen creatieve motor. Zij schreef nooit meer fictie en raakte steeds meer geïsoleerd in haar eigen filosofische “kooi”.

10. De Laatste Pagina: De Sign of the Dollar

Het boek eindigt met Galt die het dollarteken boven de aarde trekt, een symbool van de overwinning van de makers. Voor Rand was dit de vervulling van haar Hollywood-droom, maar de bronnen tonen dat de werkelijkheid na de publicatie uitliep op een “Objecti-schism”, bitterheid en een eenzame afsluiting in New York, ver verwijderd van de triomf van haar personages.

546 Rand (6): profielen van John en Dagny

Wie zijn (in *Atlas Shrugged*) de natuurlijke tegenhangers van de mannelijke en vrouwelijke held uit haar eerste roman? Deze vraag is nu minder gemakkelijk te beantwoorden omdat in deze nog dikkere roman meerdere mannetjes-putters een belangrijke rol spelen. Waar eerst overduidelijk Howard Roark de gedroomde man-schepper was (en Dominique Francon de vrouwelijke tegenspeler, dus Rand zelf), kon ik hem nu niet meteen voor mezelf beantwoorden en laat ik Chat de analyse maken. Ik geef daarna de 'dating-profielen' van beide hoofdspersonen eerst neutraal (puur obv de inhoud van de roman), daar de door stellingen en eigen hypothesen gekleurde versie.

Op basis van de bronnen en de filosofische ontwikkeling van Ayn Rand zijn de meest voor de hand liggende counterparts in *Atlas Shrugged* voor Howard Roark en Dominique Francon uit *The Fountainhead* respectievelijk **John Galt** en **Dagny Taggart**. Hoewel er parallellen zijn met andere personages (zoals Francisco d'Anconia), vormen Galt en Dagny de ultieme evolutie van de archetypen die Rand in haar eerdere werk introduceerde.

De Mannelijke Counterpart: Howard Roark vs John Galt

John Galt is de directe filosofische opvolger en de voltooide versie van Howard Roark. Rand stelt in haar inleiding zelf dat haar doel het uitbeelden van de "ideale man" was, waarbij ze zowel Roark als de helden uit *Atlas Shrugged* noemt.

Kenmerk	Howard Roark	John Galt
Status als Schepper	Architect die zweert bij de rede en de integriteit van zijn werk. Leeft in vrijwillige anonimiteit en werkt als arbeider (steengroeve) om zijn principes niet te hoeven opofferen.	Natuurkundige en uitvinder van de revolutionaire motor. Leeft als anonieme arbeider (handy man) en weigert zijn brein te schenken aan een wereld die hem als slaaf ziet.
Houding t.o.v. de Wereld	Verdedigt het recht van de "schepper" op zijn eigen ego en onafhankelijke oordeel.	Verkondigt de "staking van de geest" en stelt dat de menselijke rede de bron is van alle waarde.
Morele Kern (Speeches)		

De Vrouwelijke Counterpart: Dominique Francon vs Dagny Taggart

Hoewel hun temperament verschilt, zijn zij beide de enige vrouwelijke counterparts die op hetzelfde niveau van intellectuele en morele kracht staan als de held.

Kenmerk	Dominique Francon	Dagny Taggart
Rol	Een cynische idealiste die gelooft dat het goede geen kans maakt in een corrupte wereld.	De drijvende kracht achter Taggart Transcontinental die weigert op te geven zolang er een wiel kan draaien.
Relatie tot de Held	Houdt van Roark, maar probeert hem te vernietigen om hem te sparen voor de “looters”.	Houdt van de “geest van de schepper” en voert een wanhopige strijd om de wereld van die scheppers te redden.
Evolutie	Moet leren dat zij geen “toestemming” van de wereld nodig heeft om gelukkig te zijn.	Moet leren dat zij de “looters” niet langer moet ondersteunen met haar eigen talent.

Waarom Dagny de counterpart is: Waar Dominique de schepper (Roark) bevecht uit angst voor zijn vernietiging, is Dagny de actieve uitvoerder die de schepper (Galt) zoekt als haar hoogste waarde. Beiden zijn de “vrouwelijke held” die de eenheid van geest en lichaam erkent en de held ziet als hun enige waardevolle spiegel.

Samenvatting

John Galt is Roark die de wereld de rug toekeert (“shrugged”) omdat de maatschappij de “sanctie van het slachtoffer” niet langer verdient.

Dagny Taggart is de vrouwelijke “man van actie” die, net als Dominique, moet inzien dat de wereld die zij probeert te redden, in feite op haar vernietiging uit is.

NEUTRAAL

Hier zijn de profielen van **Dagny Taggart** en **John Galt**, gebaseerd op hun karakteristieken en overtuigingen zoals beschreven in de bronnen.

Datingprofiel: Dagny Taggart

Naam: Dagny Taggart.

Leeftijd: In de dertig.

Beroep: Vice-President in Charge of Operation bij Taggart Transcontinental.

Levensmotto: “Ik ben niet geïnteresseerd in het helpen van anderen; ik wil geld verdienen en ik zal het verdienen”.

Over mij: Mijn wereld is die van **rails, motoren en logica**. Ik zie het menselijk leven als een **rechte lijn van doelgerichte beweging**, niet als een cirkel van zinloos overleven. Ik heb geen geduld voor incompetentie of het idee dat behoefte een claim is op de prestaties van anderen. Voor mij is de grootste sensatie van het bestaan **niet te vertrouwen, maar**

te weten. Ik ben een “dollar-chaser” en trots op de rijkdom die voortkomt uit mijn eigen geest en inspanning.

Interesses: **Engineering, wiskunde**, het oplossen van onoplosbare technische problemen en de muziek van **Richard Halley**. Ik hou van de aanblik van een stad als een bevroren vorm van menselijke moed.

Ik zoek: Een **bewustzijn zoals het mijne**, dat de betekenis van mijn wereld begrijpt. Ik zoek geen dienaar of iemand om te dienen, maar een **held van gelijke grootte**. Ik verlang naar een man die mijn lichaam opeist als een eerbetoon aan mijn geest, in een relatie gebaseerd op **wederzijdse bewondering**, niet op medelijden of opoffering.

Datingprofiel: John Galt

Naam: John Galt.

Beroep: Fysicus, uitvinder en de “handy man” van de vallei.

Uiterlijk: Een gezicht dat **geen sporen draagt van pijn, angst of schuld**. Lichaam met de hardheid en precisie van een metaallegering en metaalgroene ogen.

Levensmotto: “Ik zweer bij mijn leven en mijn liefde ervoor dat ik nooit zal leven voor de wil van een ander, noch een ander zal vragen om te leven voor de mijne”.

Over mij: Ik ben de man die de **motor van de wereld heeft stilgezet** door de menselijke geest te laten staken. Ik weiger te handelen als een opofferingsobject voor de middelmatigheid. In mijn wereld, **Atlantis**, is de rede het enige absolute en is handel de enige vorm van menselijke relatie. Ik ben een **egotist** in de puurste zin van het woord: ik leef voor mijn eigen geluk en erken geen hogere autoriteit dan mijn eigen oordeel.

Interesses: **Fysica, filosofie**, de conversie van energie en het bouwen van een wereld waar het **heroïsche in de mens** de standaard is. Ik verzamel geen roem, maar objectieve waarden.

Ik zoek: Een geest die begrijpt dat de werkelijkheid een absolute grootheid is die niet vervalst kan worden. Ik zoek een vrouw die **volledig onafhankelijk** is, die geen toestemming vraagt voor haar bestaan en die mij wil om wat ik ben, niet om wat ik voor haar kan doen. Als je bereid bent Atlantis binnen te treden met niets anders dan je eigen **onverzettelijke geest**, dan ben ik de makkelijkste man om te vinden.

GEKLEURD door te formuleren stellingen

Hier zijn de dating-profielen van Dagny Taggart en John Galt, opgebouwd vanuit de tekst

van *Atlas Shrugged* en geïnterpreteerd door de lens van jouw stellingen in wording en de psychologische analyses uit de bronnen.

Datingprofiel: Dagny Taggart

De vrouw die de motor van de wereld draaiende houdt.

Uiterlijk: Slank, met hoekige gelaatstrekken en een mond die met “inflexibele precisie” gesloten blijft. Ze heeft de benen van een showgirl, maar beweegt met een mannelijke directheid. **(Vooruitwijzing: Dit is de “gecorrigeerde” versie van Rand zelf; waar de schrijfster leed onder haar eigen “hoekige” uiterlijk, gaf ze Dagny zowel het intellect als de klassieke schoonheid die ze zelf wenste.)**

Beroep: Operationeel Vicepresident van Taggart Transcontinental. Ze is een ingenieur die denkt in termen van staal, spoorstaven en rendement.

Levensmotto: “Het is zo simpel en zo juist!”. Ze leeft voor de “rechte lijn” van doelgericht handelen en weigert te geloven dat lijden de natuurlijke staat van de mens is.

Ideale Match: Ze zoekt geen gelijke, maar een superieur. Ze verlangt naar een man wiens kracht, wil en moed haar “hulpeloos op haar knieën” dwingen. **(Dit weerspiegelt Rands paradoxale verlangen naar overgave (Man-Worship), terwijl ze in de realiteit altijd de dominante leider was die mannen zoals Frank O'Connor tot verzorgers reduceerde.)**

Kronkel: Ze beschouwt haar werk als haar enige liefde, totdat ze de man ontmoet die de belichaming is van de waarden waarvoor ze werkt. Haar passie is een respons op de hoogste waarden; seks is voor haar de “sanctie van het bestaan”.

Datingprofiel: John Galt

De man die is zoals hij behoort te zijn.

Uiterlijk: Een gezicht “zonder sporen van pijn, angst of schuld”. Hij heeft goudbruin haar dat glinstert in de zon en ogen met de kleur van donkergroen metaal. **(Galt is de ultieme Hollywood-held, een “Cyrus”-figuur die uiterlijk lijkt op Rands “ideale man” uit haar jeugd en op de acteur Frank O'Connor.)**

Beroep: Fysicus, filosoof en “handyman” van Galt’s Gulch. Hij is de uitvinder van de revolutionaire motor die statische elektriciteit omzet in beweging.

Levensmotto: “Ik zweer bij mijn leven en mijn liefde daarvoor dat ik nooit zal leven omwille van een andere man, noch een andere man zal vragen te leven voor de mijne”.

Ideale Match: Een vrouw die in staat is de volledige verantwoordelijkheid voor haar

eigen geluk te dragen en die weigert haar geest te delen met looters.

Kronkel: Hij is de “Destroyer” die de lichten van de wereld dooft door het intellect terug te trekken. Hij ziet zichzelf als een “Prometheus die zich bedacht heeft”.

(Vooruitwijzing: Net zoals Rand haar bewonderaars in “The Collective” aggrandiseerde tot helden, is Galt de verheven projectie van al haar hoop op een rationele wereld, ver weg van de “mislukte” werkelijkheid van haar vader en tijdgenoten.)

Interpretatie in het licht van te formuleren stellingen

De Vader als Gevallen Held: John Galt is de directe correctie op het trauma van Rands vader. Waar haar vader moest buigen voor de revolutionairen, creëerde Rand in Galt een held die de wereld stillegt om nooit te hoeven buigen.

Fictie als Correctie op de Werkelijkheid: De relatie tussen Dagny en Galt is de vervulling van Rands onvervulde verlangens. Waar zij zich in het echt “lelijk” voelde en werd afgewezen door haar eerste grote liefde Leo, wordt Dagny (haar geïdealiseerde zelf) vurig begeerd door Galt (haar ideale man).

De Paradox van de “Bèta-Held”: In het boek is Galt de dominante kracht die Dagny dwingt tot overgave. In Rands werkelijkheid fungeerde de mooie Frank O'Connor echter meer als de “brandstof” en verzorger (een passieve rol) dan als de leidende geest die Galt in fictie mocht zijn.

Het “Collective” als Utopia: Galt's Gulch is de literair uitvergroete versie van de zaterdagavondbijeenkomsten in Rands appartement in New York. Het is een wereld waar alleen “first-raters” zijn toegestaan, een hermetisch gesloten universum dat Rand nodig had om haar eigen eenzaamheid te verdrijven.

De Tragische Zelfgecreëerde Kooi: De absolute weigering van Galt om deel te nemen aan de buitenwereld loopt vooruit op Rands eigen isolatie aan het eind van haar leven, waarbij ze iedereen die niet aan haar dogma's voldeed “excommuniceerde” en zich terugtrok in een wereld die alleen nog in haar boeken bestond.

547 Rand (7): het decor van Atlas Shrugged

We kijken net als eerder bij Fountainhead naar de achtergrond, het decor, van de tweede roman. New York en statige gebouwen blijven cruciaal, maar nu geen architecten maar ondernemers en industrieën. De beweging van micro naar macro is ingezet, het gaat om

een heel land, dat in verval is (geraakt) en naar de haaien dreigt te gaan. Het is niet langer een moreel vertelsel dat een beroep doet op je eigen scheppende kracht, maar een politieke en nationale oproep (of waarschuwing) om het verval te stoppen. Eerst de neutrale samenvatting, dan de gekleurde met de stellingen in het achterhoofd.

NEUTRAAL

Het decor van *Atlas Shrugged* schetst een wereld die zich in een staat van **gestage ontbinding** bevindt, waarin de technologische en industriële fundamenteën van de beschaving langzaam afbrokkelen onder druk van economisch wanbeleid en collectivistische ideologieën. Hieronder volgt een omschrijving van de belangrijkste elementen van dit toneel:

De Stad: New York als vervallend meesterwerk

New York wordt gepresenteerd als een stad die haar glans verliest. De wolkenkrabbers zien eruit als “vervagende meesterwerken,” bedekt met roet en grime. Er zijn fysieke tekenen van verval, zoals scheuren van tien verdiepingen lang in torens en spieren waarvan het bladgoud is afgebladderd. Een opvallend symbool is de **gigantische kalender** op een publieke toren, die de datum aangeeft met een sfeer van “onbeweeglijke finaliteit”. De algemene sfeer in de straten is er een van **angst en onbestemde dreiging**; mensen haasten zich niet langer naar een doel, maar lijken te vluchten voor een onbekend gevaar.

Cruciale Industrieën en de “Slow Leak”

De economie van het land steunt op enkele vitale sectoren die één voor één bezwijken:

Spoorwegen: Taggart Transcontinental is de slagader van het land, maar het netwerk vertoont tekenen van “hemofilie”—een langzaam bloeden door verwaarloosd onderhoud, versleten rails en constante treinwrecks.

Staal: Rearden Steel is het laatste efficiënte bastion. Terwijl andere fabrieken sluiten, bouwt Hank Rearden nieuwe ovens voor zijn revolutionaire **Rearden-metaal**, een legering die sterker en lichter is dan staal.

Olie: In Colorado ontstaat een kortstondige economische bloei door de olievelden van **Ellis Wyatt**, die uitgeputte putten tot nieuw leven wekt. Dit wordt de “Second Renaissance” genoemd, maar deze eindigt wanneer Wyatt zijn velden in brand steekt (“Wyatt’s Torch”) uit protest tegen de plundersaars.

Overheid en Regelgeving: De Wurg greep

De achtergrond van de overheid wordt gedomineerd door de **Bureau of Economic Planning and National Resources**, onder leiding van Top Co-ordinator **Wesley Mouch**. De wetgeving is gericht op “stabiliteit” en “gelijkheid,” wat in de praktijk neerkomt op de vernietiging van de meest bekwamen:

Equalization of Opportunity Bill: Deze wet verbiedt het bezit van meer dan één bedrijf, bedoeld om “kansen te verspreiden,” maar het dwingt succesvolle ondernemers hun nevenbedrijven te sluiten.

Anti-dog-eat-dog Rule: Een verordening van de spoorwegalliantie die concurrentie verbiedt en gebieden “beperkt” tot slechts één actieve spoorlijn, wat effectief de innovatieve Phoenix-Durango vernietigt ten gunste van het Taggart-imperium.

Directief No. 10-289: Het ultieme middel tot totale controle. Dit besluit bevestigt de hele economie: werknemers mogen hun baan niet verlaten, bedrijven mogen niet sluiten, patenten moeten als “geschenk” aan de staat worden overgedragen en er mogen geen nieuwe uitvindingen meer worden gedaan.

Maatschappelijke Toestand: Blighted Areas en Frozen Trains

Het toneel wordt verder ingevuld door zogenaamde “**blighted areas**”—gebieden waar fabrieken zijn gesloten en de bevolking is vervallen tot armoede en ruilhandel. Er ontstaat een fenomeen van “**frozen trains**”: treinen die midden op het spoor worden achtergelaten omdat de bemanning massaal staakt of simpelweg verdwijnt.

Het Alternatief: Atlantis

Tegenover dit verval staat de verborgen vallei van Midas Mulligan, ook wel **Galt’s Gulch** of **Atlantis** genoemd. Dit is een verborgen paradijs voor de “stakers van de geest,” waar de rede heerst, handel wordt gedreven met goud en de dollarteken-vlag fier wappert als symbool van prestatie.

INGEKLEURD door stellingen in wording

Het decor van *Atlas Shrugged* is geen toevallige achtergrond, maar een **gestileerd moreel slagveld** waarin Ayn Rand haar persoonlijke trauma’s, haar droombeelden en haar filosofische systeem tot een uiterste consequentie doorvoert. Hieronder volgt een schets van dit toneel, gemarkeerd met vooruitwijzingen naar de stellingen in wording over werk en leven van Rand.

1. New York: Van ‘Benevolent Universe’ naar vervallend meesterwerk

In de roman wordt New York beschreven als een “fading masterpiece”, met grimmige strepen vuil op de muren en een gigantische kalender in de lucht die onafwendbaar de tijd wegtikt.

Dit decor weerspiegelt de overgang van Rands Russische trauma (de onteigening) naar haar Amerikaanse wedergeboorte. New York was haar “psychologische anker” bij aankomst in 1926. Het verval in het boek representeert haar angst dat de “grijze woestijn” van het communisme ook haar nieuwe vaderland zou opslokken.

2. De wolkenkrabbers: De wil in beeld gebracht

Te midden van de stad staat het Taggart-gebouw als een symbool van onschendbare macht en competentie, met marmeren hallen die glanzen als spiegels.

Voor Rand waren wolkenkrabbers niet slechts gebouwen, maar de “tastbare realiteit van de vrije menselijke geest”. In het boek fungeert de architectuur als een morele graadmeter; een gebouw heeft integriteit, net als een mens (een thema dat zij ook in *The Fountainhead* uitwerkte).

3. De industrieën: De bloedsomloop van een continent

Het toneel wordt gedomineerd door gigantische industriële machten: de spoorwegen van Taggart Transcontinental en de vlamme ovens van Rearden Steel. Het vloeibare metaal van Rearden wordt beschreven met een passie die bijna religieus is.

Deze wereld van “makers” is de rechtzetting van de machteloosheid van haar vader in Rusland. Dagny Taggart fungeert hier als de “gecorrigeerde versie” van Rand zelf: zij bezit de briljante geest van Rand, maar ook de fysieke schoonheid die Rand bij zichzelf miste (Stelling 6).

4. De sfeer van ontwijking: “Who is John Galt?”

Het publieke domein in de roman — de kranten, de radio en de cocktailparty’s van James Taggart — is een moeras van vage begrippen, altruïstische slogans en een collectieve weigering om de werkelijkheid te benoemen.

Dit intellectuele milieu loopt vooruit op de sfeer in Rands eigen “Collective” in New

York, waar zij als een godheid werd vereerd en waar absolute intellectuele consistentie werd geëist ten koste van menselijke feilbaarheid.

5. Washington en de ‘Looters’

De politieke achtergrond, met figuren als Wesley Mouch, is een web van bureaucratie die “behoefte” boven “prestatie” stelt en de industrie wurgt met “Directive 10-289”.

Voor Rand was dit de literaire herbeleving van de Russische Revolutie. De “aristocracy of pull” die zij hier beschrijft, is de wereld waarin macht wordt verhandeld in plaats van verdiend, een weerspiegeling van haar eigen groeiende isolatie en de strengheid waarmee zij later iedereen “excommuniceerde” die niet aan haar dogma’s voldeed.

6. Galt’s Gulch: De Utopia van de Egoïsten

Verborgen in de Rocky Mountains ligt een vallei, afgeschermd door een “refractor ray” die een mirage van een onbewoonbare bergtop projecteert. Hier is de enige plek waar de dollartekens glanzen en de motoren wél werken.

Dit is de uiteindelijke vervulling van de Hollywood-droomwereld uit haar jeugd. In deze setting is John Galt de “ideale man” (zoals de fictieve held Cyrus), de man voor wie de Rand-heldin “hulpeloos op de knieën gaat” — een fantasie van overgave die Rand in haar eigen huwelijk met de passieve Frank O’Connor nooit kon beleven.

7. De bevroren treinen en het einde van de fictie

Het boek eindigt met een wereld waarin de motoren stoppen en treinen op het spoor worden achtergelaten door deserterende bemanningen.

Dit loopt vooruit op de tragiek van Rands eigen einde. Nadat zij met *Atlas Shrugged* haar “missie” had volbracht, schreef zij nooit meer fictie; haar eigen creatieve motor stopte, waarna zij teruggetrokken en bitter eindigde in haar New Yorkse appartement.

548 Rand (8): beide boeken vergeleken en Ayn Rand paradox

Maak een samenvattende tabel van verschillen en overeenkomsten van de 2 romans van Rand. Je mag vooruitwijzen naar stellingen die voor mij zelf en de lezer nu nog niet

helemaal zijn uitgeschreven. Leg ook wat nadruk op de dominante rol van geld en economie in de overgang naar de 2e roman. Deze overgang is voor mij een paradox, wat is er gebeurd in de periode tussen de twee boeken? Ik noemde dat eerder al de Ayn-Rand-paradox, maar weet dat velen die quasi-tegenstelling niet zien. In mijn beleving is de eigen roem van Rand en haar rol in het bestrijden van communisten na WOII voor haar voeding geweest een macro-oproep te doen en dus om het kapitalisme in de vorm van ondernemerschap te verdedigen. Zo gaat het sluipenderwijs van een romantisch Hollywood-script naar een politiek-maatschappelijk manifest. Nog los van de overweging of Rand niet in de onbewuste verleiding is gekomen zich door invloedrijke mensen te laten beïnvloeden. Verder valt het me op, als overeenkomst, dat in beide boeken het opblazen of vernietigen van gebouwen en machines voor komt. Wat zegt dat eigenlijk over Rand?

NEUTRAAL

Hieronder volgt een samenvattende tabel met de belangrijkste overeenkomsten en verschillen tussen *The Fountainhead* en *Atlas Shrugged*, gebaseerd op de verstrekte bronnen en onze eerdere gesprekken.

Vergelijking: *The Fountainhead* vs. *Atlas Shrugged*

Kenmerk	<i>The Fountainhead</i>	<i>Atlas Shrugged</i>
Centrale Metafoor	Architectuur: Het scheppen van vorm uit materie als symbool voor de individuele geest.	Industrie en Energie: De “motor van de wereld” als symbool voor de rol van de menselijke rede in het bestaan.
Primaire Focus	Individuele Integriteit: De strijd van één man om trouw te blijven aan zijn eigen standaarden binnen de maatschappij.	De Rol van de Geest: De maatschappelijke en existentiële gevolgen wanneer de denkers hun talenten staken.
De Held	Howard Roark: De onverzettelijke schepper die de wereld negeert om te kunnen bouwen.	John Galt / Dagny Taggart: De helden die de wereld actief confronteren of haar de rug toekeren (“shrugged”).
De Tegenstander	De “Second-hander” (Peter Keating/Ellsworth Toohey): Mensen die leven via de hoofden van anderen.	De “Plunderaars” (Looters): Mensen die behoeften als een morele claim op het vermogen van anderen gebruiken.
Visie op Opoffering	Opoffering van je visie is verraad aan jezelf.	Opoffering aan de behoeften van anderen is de basis van slavernij en maatschappelijke instorting.
Relatie tot de Wereld	De held blijft binnen de maatschappij werken, ongeacht de prijs (anonimiteit/armoede).	De helden gaan in staking en trekken zich terug in een verborgen vallei (Galt’s Gulch).
Hoogtepunt	De toespraak in de rechtszaal: Verdediging van het ego en de onafhankelijke schepper.	Galt’s speech: Een volledige filosofische uiteenzetting over rede, eigenbelang en het bestaan.
Liefdesdynamiek	Liefde als een eervolle strijd tussen gelijken die elkaars onafhankelijkheid erkennen.	Liefde als de ultieme waardering van iemands spirituele waarden, uitgedrukt in fysieke passie.

Belangrijkste Overeenkomsten (De Kern)

De Ideale Mens: Beide boeken hebben als primair doel het uitbeelden van een “moreel ideaal”: de rationele, productieve man die leeft voor zijn eigen geluk.

Moraliteit van Eigenbelang: In beide romans wordt altruïsme (leven voor anderen) afgewezen als een destructief kwaad. Rationeel egoïsme wordt gepresenteerd als de enige weg naar een menswaardig bestaan.

De Eenheid van Geest en Lichaam: Rand verwerpt in beide boeken de splitsing tussen de “spirituele” ziel en het “materiële” lichaam. Productief werk en seksuele passie worden beide gezien als uitingen van iemands hoogste waarden.

De Vijand is Incompetentie: De echte schurken zijn niet degenen met een andere mening, maar degenen die weigeren te denken en die onverdiende status of rijkdom opeisen via “pull” (vriendjespolitiek).

Belangrijkste Verschillen (De Evolutie)

Van Persoonlijk naar Universeel: *The Fountainhead* is kleinschaliger en psychologisch gericht op de schepper versus de “second-hander”. *Atlas Shrugged* is een grootschalig epos dat de volledige ineenstorting van een beschaving laat zien wanneer de “dragers van de wereld” stoppen met dragen.

De Strategie van de Held: Howard Roark vecht voor zijn recht om te bouwen en accepteert de wereld zoals die is, zolang hij zijn integriteit behoudt. John Galt trekt de consequentie dat als de wereld de geest niet erkent, de geest de wereld moet verlaten om de plundersaars hun brandstof te ontnemen.

De Rol van Geld: In *The Fountainhead* is rijkdom voor Roark secundair aan het kunnen uitvoeren van zijn werk. In *Atlas Shrugged* wordt geld uitgebreid verdedigd als het symbool van eer en de enige morele basis voor menselijke interactie (de “Money Speech” van Francisco).

INGEKLEURD

Vergelijking: *The Fountainhead* vs. *Atlas Shrugged*

Kenmerk	<i>The Fountainhead</i> (1943)	<i>Atlas Shrugged</i> (1957)
Centraal Thema	Individualisme in de menselijke ziel; de schepper vs. de 'second-hander'.	De 'staking van de geest'; de rol van het verstand in het menselijk voortbestaan.
Rol van Geld	Geld is een bijproduct van integriteit, maar ondergeschikt aan de artistieke visie.	Geld is de "wortel van alle goeds" en de graadmeter van een morele samenleving.
De Held	Howard Roark: De eenling, de kunstenaar die bouwt voor zichzelf.	John Galt: De leider, de fysicus/ondernemer die de wereld stilzet.
De Conflictlijn	Integriteit vs. de behoefte om anderen te behagen (second-handism).	De makers (prime movers) vs. de plunderaars (looters) en hun morele parasitisme.
Verschijningsvorm	Een "Hollywood" romantisch drama in een architectonische setting.	Een politiek-maatschappelijk manifest in de vorm van een apocalyptische thriller.
Vorm van Vernietiging	Opblazen van een gebouw (Cortlandt Homes) wegens schending van de integriteit.	Verbranden van oliebronnen en het vernietigen van een industrieel imperium om looters te stoppen.

De verschuiving van Hollywood-script naar Politiek Manifest: hier ligt de basis van wat ik noem de Ayn-Rand-paradox

In de periode tussen 1943 en 1957 transformeerde Rand zich, gevoed door haar succes en haar politieke strijd, van een romanschrijfster tot een ideoloog.

Van de ziel naar de portemonnee: In *The Fountainhead* was geld nog een relatief neutraal instrument; Roark was bereid om als dagloner in een groeve te werken zolang hij zijn geest maar niet hoefde te verkopen. Echter, in de overgang naar *Atlas Shrugged* werd geld de ultieme morele standaard. Gevoed door haar contacten met de zakelijke elite (zoals DuPont en de National Association of Manufacturers) na de Tweede Wereldoorlog, begon ze ondernemerschap te zien als de hoogste uiting van het menselijk genie. **Dit is mogelijk een stelling: zij werd de "Godin van de Markt" voor machthebbers die haar werk gebruikten als ideologisch munitiedepot tegen de verzorgingsstaat.**

De verleiding van de macht: Jouw vermoeden of geopperde theoretische mogelijkheid dat Rand mogelijk beïnvloed werd door machtige netwerken wordt ondersteund door de feitelijke bronnen die beschrijven hoe zij zich in New York omringde met invloedrijke conservatieven zoals Ludwig von Mises en Isabel

Paterson. Deze kringen voedden haar overtuiging dat zij een “cadre van nieuwe intellectuelen” moest opleiden om het kapitalisme moreel te verdedigen.

De symboliek van vernietiging: Opblazen als ultiem moreel recht

Het feit dat beide boeken culminerend in de vernietiging van eigendom (gebouwen in *The Fountainhead*, machines en oliebronnen in *Atlas Shrugged*) onthult een cruciale kronkel in Rands psyche:

De wraak van de onteigende: Het opblazen van Cortlandt Homes door Roark en het in brand steken van de velden door Ellis Wyatt is de ultieme rechtzetting van het trauma van haar vader. Waar haar vader zijn apotheek lijdzaam liet verzegelen door de communisten, kiezen haar helden voor de ‘verschroeide aarde’. Liever de totale vernietiging dan dat het product van de geest in handen valt van de looters.

De weigering van de ‘Sanction of the Victim’: De vernietiging is Rands manier om te zeggen: “Ik heb dit gemaakt, dus ik heb het recht om het te vernietigen als de morele context wordt besmeurd”. Het is een gewelddadige herbevestiging van bezit die voortkomt uit haar onwil om te buigen voor een systeem dat zij als irrationeel beschouwde.

Destructieve Romantiek: Het opblazen van objecten heeft ook een esthetische component die doet denken aan de zwart-wit films uit haar jeugd: groots, dramatisch en onherroepelijk. Het toont haar behoefte aan extremen; er is geen ruimte voor grijsgebieden of compromissen.

549 Rand (9): de tussenjaren 1943-1957

Omdat een van mijn grootste verbazingen rond Ayn Rand de ‘breuk’ is tussen beide boeken én dat haar laatste werk zo’n enorme ideologische impact heeft gehad en nog heeft, ligt mijn focus op de tussenliggende jaren 1943-1957. Daar is uiteraard veel gebeurd met haar. Ze is uit de schaduw getreden, kreeg voor het eerst een groter podium, werd een bekende denker en spreker. En daar heeft ze volop gebruik van gemaakt. In deze jaren na de Tweede Wereldoorlog werd het rode gevaar actueel en kwam er aandacht om het klassieke Amerikaanse liberale denken beter te verspreiden. Het moest opgepoetst worden. Rand zou daar natuurlijk een prachtige (heldinnen-) rol in kunnen en willen spelen. Wat tegen dit scenario pleit (bewuste inschakeling) is dat Rand niet bekend stond om haar meegaandheid, ze bepaalde uitdrukkelijk haar eigen agenda. Maar ja, de verleiding en het onbewuste, ze was wel degelijk gevoelig voor vleierij en adoratie, zie ook het netwerk van invloedrijke mensen dat zich ook in deze tijd ging formeren. Hoe meer ik

me in dit onderwerp verdiep, hoe aantrekkelijker het wordt te blijven denken dat Rand min of meer is gebruikt of ingezet om de romantische versie van het vrije kapitalisme te schrijven. Ondernemers bewieroken, de staat wegzetten als rover en sta-in-de-weg. Het is de prelude van en inspiratie tot Milton Friedman's 'Free to choose' en de hele Chicago-school.

In de periode tussen de publicatie van *The Fountainhead* (1943) en *Atlas Shrugged* (1957) onderging Ayn Rand een transformatie van een relatief onbekende schrijfster naar een invloedrijke filosofische figuur. Haar leven in deze veertien jaar werd gekenmerkt door professioneel succes in Hollywood, politiek activisme, de vorming van haar eigen intellectuele cirkel en een turbulent privéleven.

Hieronder volgt een feitelijk overzicht van deze periode op basis van de bronnen:

1. Succes en de terugkeer naar Hollywood (1943–1944)

Na de moeizame start van *The Fountainhead* in mei 1943, begonnen de verkopen eind 1943 door mond-tot-mondreclame spectaculair te stijgen. In de herfst van 1943 verkocht Rand de **filmrechten aan Warner Brothers voor \$50.000**, destijds een enorm bedrag. In december 1943 verhuisden zij en Frank O'Connor per luxe trein terug naar Hollywood, waar Rand werd ingehuurd om het script te schrijven.

2. Leven in Chatsworth en scenarioschrijven (1944–1951)

Rand werkte enkele jaren als scenarioschrijfster, eerst voor Warner Brothers en later onder een gunstig deeltijdcontract voor de onafhankelijke producent **Hal Wallis**. In deze periode:

Schreef ze succesvolle scripts zoals *Love Letters* en *You Came Along* (1945).

Kochten zij en Frank een modernistische **ranch in Chatsworth**, ontworpen door Richard Neutra, waar ze zeven jaar woonden.

Begon ze in 1946 serieus met het plannen van haar nieuwe grote roman, toen nog getiteld *The Strike* (later *Atlas Shrugged*).

3. Politiek activisme en HUAC (1947)

Rand werd zeer actief in anti-communistische kringen in Hollywood. Ze trad toe tot de *Motion Picture Alliance for the Preservation of American Ideals*. In oktober 1947 reisde ze

naar Washington om als “**friendly witness**” te getuigen voor de **House Un-American Activities Committee (HUAC)** over communistische infiltratie in de filmindustrie, waarbij ze specifiek de film *Song of Russia* bekritiseerde.

4. De ontmoeting met de Brandens en “The Collective” (1950)

Een cruciaal moment vond plaats in maart 1950, toen ze de negentienjarige student **Nathaniel Branden (toen nog Blumenthal)** ontmoette, die haar een brief met scherpe vragen had gestuurd. Kort daarna ontmoette ze ook zijn toekomstige vrouw, Barbara Weidman. Dit was het begin van haar trouwe kring van bewonderaars, door henzelf geksheerd “**The Collective**” genoemd, waartoe later ook Alan Greenspan en Leonard Peikoff behoorden.

5. Terugkeer naar New York (1951)

Gedreven door heimwee naar New York en de wens om dicht bij haar nieuwe intellectuele kring te zijn, overtuigde Rand Frank ervan om in de herfst van 1951 terug te verhuizen naar Manhattan. Frank verliet zijn geliefde ranch in Californië met grote tegenzin. Ze trokken in een appartement aan East 36th Street, waar de wekelijkse zaterdagavondbijeenkomsten van “The Collective” een vast ritueel werden.

6. De affaire met Nathaniel Branden (1954–1955)

Hoewel zij en Nathaniel Branden al jaren een diepe intellectuele band hadden, werd hun relatie in 1954/1955 fysiek en romantisch. Rand eiste dat ze dit **openlijk bespraken met hun respectievelijke echtgenoten**, Frank en Barbara. Er werd een rationeel schema opgesteld waarbij Ayn en Nathaniel tijd samen doorbrachten, terwijl Frank en Barbara zich schikten in de rol van toeschouwer, wat voor Frank leidde tot een toename van passiviteit en drankgebruik.

7. Het schrijven en publiceren van *Atlas Shrugged* (1946–1957)

Het schrijven van *Atlas Shrugged* nam in totaal veertien jaar in beslag. Rand deed hiervoor uitgebreid onderzoek naar de spoorwegen en de staalindustrie. Het zwaarste onderdeel was de **toespraak van John Galt**, waar ze twee jaar lang aan worstelde in een staat van enorme mentale uitputting en depressie. In maart 1957 voltooide ze het manuscript en op **10 oktober 1957 werd *Atlas Shrugged* gepubliceerd** door Random House.

8. Intellectuele verschuivingen

In deze jaren verschoof Rands focus van louter individualisme naar een volledig filosofisch systeem dat ze later **Objectivisme** noemde. Ze verdiepte zich in Aristoteles en brak met voormalige libertaire bondgenoten zoals Isabel Paterson en Leonard Read vanwege ideologische meningsverschillen en hun weigering om religie volledig af te zweren.

550 Rand (10): Barbara Branden (en Frank O'Connor)

Als iemand Ayn Rand goed en lang van dichtbij heeft meegemaakt is het Barbara Branden. Aanvankelijk was ze 'de vrouw van' (Nathaniel Branden, zeg maar 'de 2e man' van de Rand-school) maar geleidelijk aan werd ze vooral ook een goede vriendin van Rand. Uiteraard, zo ging het eigenlijk met zowat alle mensen rond Rand, werd de relatie op enig moment verbroken en/of ingewikkeld. In dit geval had dat alles te maken met een groeiende liefdesrelatie die ontstond tussen Rand en Nathaniel. In mijn beleving is Nathaniel daar door Rand 'ingerommeld' door aanhoudende discussies over het consistent 'leven' van de door Rand bedachte filosofie. Nathaniel geeft later ook toe dat hij romantisch weinig voor Ayn voelde en dat hij een intellectueel waas voor ogen had.

De partners van Ayn en Nathaniel (resp Frank en Barbara) hadden het nakijken en ook zij werden door Rand gebrainwashed dat dit een volstrekt normaal en logisch gevolg was van consistent haar filosofie volgen. Voor Ayn was het natuurlijk (in mijn visie) een perfecte gelegenheid alsnog of weer een mooie man voor zichzelf in te palmen, iets wat haar zonder haar beroemdheid en intellectueel overwicht nooit was gelukt met haar voorkomen. Niet slecht zou een player zeggen, zeker niet nadat ze eerder Hollywood-B-acteur Frank o'Connor voor haar karretje heeft weten te spannen. Niet vreemd dat Barbara en Frank een goede onderlinge verstandhouding hadden. Ik laat hieronder een profiel zien van deze stille en bescheiden Frank die zijn hele leven ten dienste stond van zijn vrouw Ayn Rand (mogelijke stelling: zonder deze Frank geen Rand zoals wij die nu kennen!).

Barbara Branden oa over de drijfveren van Ayn Rand

In het boek **"The Passion of Ayn Rand"** schetst Barbara Branden, gebaseerd op een vriendschap van negentien jaar en talloze diepte-interviews, een onthullend portret van Ayn Rand als een vrouw van epische proporties, wiens leven even dramatisch was als haar fictie. De onderstaande samenvatting verweeft de feitelijke biografie met Barbara's

psychologische inzichten over de drijfveren van Rand.

1. De wortels van een wereldbeeld: Rusland en het Jeugdtrauma

Ayn Rand werd in 1905 geboren als Alisa Rosenbaum in een welgesteld gezin in Sint-Petersburg. Een allesbepalend trauma vond plaats op twaalfjarige leeftijd, toen de jonge Alisa zag hoe de Rode Garde de apotheek van haar vader verzegelde in naam van “het volk”. Deze brute onteigening vormde de basis voor haar levenslange haat tegen het communisme en de overtuiging dat praten over “het helpen van anderen” slechts een dekmantel was voor macht en diefstal. Haar vader, een **self-made man** van grote integriteit, werd door de revolutie gereduceerd tot een machteloze toeschouwer, een beeld dat Rand later in haar fictie zou “rechtzetten” door helden te creëren die nooit bogen voor een systeem.

2. Hollywood en de “Ideale Man”

In 1926 emigreerde Rand naar Amerika, waar ze New York voor het eerst zag als een symbool van de menselijke geest en individuele scheppingskracht. In Hollywood ontmoette ze de acteur Frank O'Connor, die uiterlijk haar “ideale man” was: lang, slank en aristocratisch. Hoewel ze hem aanbad als een held uit haar eigen boeken, was Frank in werkelijkheid een passieve, teruggetrokken man die volledig in haar schaduw leefde. Barbara Branden merkt op dat Rand Frank moest “**aggrandiseren**” (verheerlijken) tot een intellectuele reus die hij niet was, om haar eigen theorie van “man-worship” (vrouwelijke overgave aan de superieure man) in haar leven te kunnen rechtvaardigen.

3. Seksuele Fantasieën en de Psychologie van de Overgave

Een centraal punt in Barbara Brandens psychologische analyse zijn de gewelddadige seks scènes in Rands boeken, zoals de beroemde “verkrachtingsscène” in *The Fountainhead*. Volgens Barbara waren dit geen toevallige scènes, maar projecties van Rands eigen **seksuele fantasieën**. Hoewel Rand in het echte leven een dominante leider was die alles en iedereen controleerde, smachtte ze in haar fantasie naar een kracht die sterker was dan zijzelf. De gewelddadige ondertoon in haar fictie was voor haar “verkrachting op uitnodiging”: een vrouw die zo sterk is dat ze alleen kan bezwijken voor een man aan wie ze zich spiritueel en intellectueel volledig kan overgeven. In haar eigen leven was ze echter de “man” in de relatie, de kostwinner en de intellectuele dictator.

4. Het “Collective” en de Affaire met Nathaniel Branden

Rand omringde zich in New York met een groep jonge bewonderaars, gekscherend “**The Collective**” genoemd. Hierbinnen ontstond een intense band met de 25 jaar jongere Nathaniel Branden, die zij zag als haar “intellectuele erfgenaam”. In 1954 begon Rand een affaire met Nathaniel, een relatie die zij als “rationeel” bestempelde en die met toestemming van hun echtgenoten, Frank en Barbara, werd gevoerd. Barbara Branden onthult de psychologische terreur die dit veroorzaakte: Frank vluchtte in alcoholisme terwijl hij zijn slaapkamer moest afstaan voor de ontmoetingen tussen Ayn en Nathaniel, terwijl de jonge volgelingen in een toestand van constante morele beoordeling leefden.

5. Het Schisma van 1968: De Breuk met de Werkelijkheid

De breuk tussen Rand en Nathaniel Branden in 1968 was gewelddadig en definitief. Toen Rand ontdekte dat Nathaniel een affaire had met een veel jongere vrouw (Patrecia Gullison), explodeerde ze in een grenzeloze woede. Volgens Barbara kon Rand niet accepteren dat zij als “hoogste waarde” was vervangen door een “nietszeggend model”. Ze eiste dat Nathaniel uit het publieke leven werd gewist en dat zijn werk als “plagiaat” werd bestempeld. Barbara Branden stelt dat Rands grootste zwakte haar gebrek aan zelfreflectie was; ze geloofde dat al haar emoties voortkwamen uit de rede, waardoor ze blind was voor de menselijke ravage die haar dogmatisme aanrichtte.

6. Isolatie en de Laatste Jaren

Rand eindigde haar leven grotendeels geïsoleerd in New York, waarbij ze bijna iedereen uit haar cirkel had “geëxcommuniceerd”. Ondanks haar wereldwijde roem stierf ze als een eenzame vrouw die tot het laatst toe de schijn van haar heroïsche idealen probeerde op te houden, zelfs toen Frank door seniliteit niet meer wist wie zij was. Barbara concludeert dat Rand gevangen zat in haar eigen filosofie: ze had zichzelf en de mensen om haar heen investeert met kwaliteiten van perfectie die geen menselijk wezen kan waarmaken, wat leidde tot een diepe, onoverkomelijke eenzaamheid.

Profiel Frank O'Connor

Op basis van de bronnen en Barbara Brandens psychologische analyses kan een gelaagd profiel worden geschetst van **Frank (Charles Francis) O'Connor**, de man die meer dan vijftig jaar de echtgenoot was van Ayn Rand. Hoewel Rand zelf nauwelijks over hem schreef, komt hij uit de getuigenissen naar voren als een tragische, zachtmoedige figuur die fysiek haar ideaalbeeld belichaamde, maar karakterologisch volledig in haar schaduw leefde.

1. Fysieke verschijning: De belichaming van Cyrus

Voor Ayn Rand was Frank de fysieke realiteit van haar literaire helden. Hij was “**movie-star handsome**”: lang, slank en aristocratisch met licht, steil haar en grijs-blauwe ogen. Rand gaf vaak toe dat ze met hem was getrouwd omdat hij “zo mooi” was; hij was voor haar de menselijke vorm van Cyrus, de held uit haar favoriete jeugdverhaal. In de publiciteit rond *Atlas Shrugged* werd zijn portret zelfs gebruikt als het gezicht van John Galt.

2. Karakter: De zachte tegenpool

In tegenstelling tot de agressieve en intellectueel dominante Rand, was Frank **stil, bescheiden en niet-intellectueel**. Mensen die hem kenden omschreven hem als een van de “fijnste mannen”, geliefd door iedereen en altijd galant en attent. Hij was de “vredebewaarder” in Rands turbulente sociale leven en fungeerde als haar emotionele “anker”. Waar Rand geen geduld had voor “small talk”, was Frank juist degene die gasten op hun gemak stelde met humor en anekdotes.

3. De paradoxale huwelijksdynamiek

Het huwelijk tussen Rand en Frank weerspiegelde een herhaling van hun beider gezinspatronen uit de jeugd: een dominante, ambitieuze moeder/vrouw en een passieve, meegaande vader/man.

Rolverdeling: Rand was de “man” in de relatie (kostwinner en leider), terwijl Frank de rol van de “vrouw” op zich nam (verzorger en emotionele steun).

Afhankelijkheid: Frank was economisch en spiritueel volledig afhankelijk van Rand. Hij had weinig eigen middelen en volgde haar keuzes zonder protest, zelfs toen zij besloot Californië—waar hij gelukkig was—te verlaten voor New York.

Aggrandisering: Rand verheerlijkte Frank publiekelijk als haar “held”, maar vrienden merkten dat ze zijn werkelijke, zachte kwaliteiten niet zag of waardeerde; hij móést voor haar de reus van intellect zijn die hij in werkelijkheid niet was.

4. Professionele passiviteit en creativiteit

Franks eigen carrière kwam nooit van de grond, wat leidde tot een leven van “stille nederlaag”.

Acteur: Hij begon als acteur, maar miste de gedrevenheid van Rand en zijn carrière eindigde in de jaren '30 in anonimiteit.

Bloemenkweker en schilder: Hij vond kortstondig geluk op hun ranch in Chatsworth

als bloemenkweker. Later in New York ontdekte hij een groot talent voor **schilderen**, al mocht hij van Rand zijn werken niet verkopen omdat ze ze niet kon missen.

Onzichtbaarheid: Op de zaterdagavonden van “The Collective” was Frank vaak slechts een “ornamentele figuur” die koffie serveerde terwijl de anderen urenlang over filosofie debatteerden.

5. De offers en de afbraak

Franks loyaliteit aan Rand werd op de zwaarste proef gesteld tijdens haar affaire met Nathaniel Branden.

De affaire: Frank gaf zijn toestemming voor de affaire, mede uit een schuldgevoel dat hij niet de “heroïsche man” was die zij verdiende. De prijs was echter hoog: hij moest zijn eigen huis verlaten wanneer Nathaniel kwam en werd de toeschouwer van haar passie voor een ander.

Vlucht in alcohol: De vernedering en de emotionele repressie leidden ertoe dat Frank in zijn latere jaren in isolatie raakte en begon te **drinken**.

Seniliteit: Aan het einde van zijn leven leed hij aan arteriosclerose en seniliteit. Rand, die een afkeer had van “irrationaliteit”, probeerde hem wanhopig te “retrainen” door hem logica-lessen te geven, wat voor de verwarde Frank een martelgang was.

Frank O'Connor stierf op 9 november 1979. Ondanks alle pijn bleef hij tot het einde Rands “hoogste waarde”; ze was ontroostbaar na zijn dood en had een foto van hem op haar borst toen ze in haar kist lag.

551 Rand (11): Nathaniel Branden en alvast 5 stellingen

Nathaniel Branden is een belangrijke persoon in het leven van Ayn Rand. Samen met zijn vrouw Barbara Branden heeft hij jarenlang in de inner circles van Rand verkeerdt. Niet alleen intellectueel was Nathaniel dé Rand-expert bij uitstek, ook werd hij op een bijzondere manier de liefdes-partner van Rand. Uiteraard volgden er weer breuken op enig moment en gelukkig zijn daar in de loop van de tijd divers boeken over verschenen. Nathaniel is later een succesvol zelfstandig psycholoog geworden en heeft een aantal ‘zelfhulp’-boeken op zijn naam staan. Interessante vraag (lijkt me) is in hoeverre zijn psychologen-inzichten zijn gebaseerd op de werken van Rand. Nathaniel heeft als een van de weinigen het ontstaan van ‘Atlas Shrugged’ meegemaakt.

Nathaniel Branden beschrijft in zijn memoires zijn **achttienjarige relatie met Ayn Rand**, die begon in maart 1950 toen hij als twintigjarige student na een briefwisseling bij haar thuis werd uitgenodigd. De ontmoeting leidde tot een onmiddellijke en diepe intellectuele band, waarbij Rand hem al snel bestempelde als haar “**intellectuele erfgenaam**” en de meest consequente belichaming van haar filosofie. Samen met zijn vrouw Barbara en een selecte groep bewonderaars vormden zij een hechte kring die gekscherend “**The Collective**” werd genoemd, waarin Rands manuscripten werden gelezen en haar ideeën tot in detail werden besproken.

In januari 1955 begon een **geheime seksuele affaire** tussen Branden en Rand, die na een reeks gesprekken met “rationele” argumenten werd afgedwongen bij hun respectievelijke echtgenoten, Frank O'Connor en Barbara Branden. Branden was de centrale figuur in het professionaliseren van de beweging door de oprichting van het **Nathaniel Branden Institute (NBI)** in 1958, waarmee hij Objectivisme via lezingen en tape-transcripties verspreidde naar steden over de hele wereld. Gedurende deze periode ontwikkelde hij belangrijke psychologische theorieën over **zelfvertrouwen** en het concept van “**sociale metafysica**”, waarbij hij probeerde Rands filosofie te integreren met de psychologie.

De persoonlijke relatie tussen Branden en Rand raakte echter ernstig beschadigd door Rands langdurige depressie na de publicatie van *Atlas Shrugged* en Brandens eigen afnemende romantische interesse in haar. Branden werd verliefd op de jonge actrice **Patrecia Gullison**, een affaire die hij uit angst voor Rands reactie en de vernietiging van zijn werk bij NBI jarenlang geheim hield. De spanningen escaleerden tot een explosieve en **gewelddadige breuk in de zomer van 1968**, nadat Barbara Branden aan Ayn Rand de waarheid over Patrecia had onthuld.

Rand reageerde met een publieke verstoting in haar tijdschrift *The Objectivist*, waarin zij Branden beschuldigde van morele depravatie en ongespecificeerde financiële misstanden, zonder de werkelijke romantische context te noemen. Branden verhuisde vervolgens naar Los Angeles om een eigen carrière op te bouwen, waar hij zijn invloedrijke werk ***The Psychology of Self-Esteem*** publiceerde en een pionier werd in de zelfvertrouwen-beweging. In 1980, twee jaar voor Rands dood, vond een laatste opmerkelijke ontmoeting plaats tussen Rand en Brandens derde vrouw, Devers (RR: Nathaniel's tweede vrouw Patrecia is door een vreemde samenloop van omstandigheden in haar eigen zwembad verdronken, een groot trauma in het leven van Nathaniel die zelf op dat moment afwezig was maar haar mogelijk had kunnen redden), waarbij Rand weliswaar weigerde Branden zelf te spreken, maar wel haar eenzaamheid en blijvende fascinatie voor zijn leven toonde.

Hieronder volgt een samenvatting in tabelvorm van de ervaringen van Barbara en Nathaniel Branden met betrekking tot de feiten rondom hun relatie met Ayn Rand, gebaseerd op hun respectievelijke memoires en getuigenissen.

Aspect / Feitelijkheid	Overeenkomsten in Ervaring	Verschillen in Ervaring
De Eerste Ontmoeting (1950)	Beiden waren diep onder de indruk van Rands enorme, intense ogen en haar “dazzling” intellect. Beiden voelden zich direct “thuis” in haar aanwezigheid.	Nathaniel voelde zich als een “ridder geslagen” door haar erkenning. Barbara was aanvankelijk erg verlegen en merkte vooral de vrouw achter de verdedigingslinies op.
De “Collective” (Vriendenkring)	Beiden zagen de zaterdagavonden als het centrum van hun sociale en intellectuele leven. Beiden namen actief deel aan de deificatie van Rand als de “hoogste morele autoriteit”.	Nathaniel fungeerde als de onbetwiste leider na Rand; Barbara was de administrateur die de dagelijkse gang van zaken bij NBI regelde.
Aanvang van de Affaire (1954/55)	Beiden herinneren zich de “rationele” bijeenkomst waarin Rand de affaire afdwong als een logisch gevolg van hun gedeelde waarden. Beiden stemden in van een mengeling van idealisme en schuldgevoel.	Nathaniel ervoer de affaire als een “triomf” en een erotische vervulling van zijn idealen. Barbara leed onder (toen) niet aan de affaire koppelde.
Rands Psychologie	Beiden merkten op dat Rand mensen “aggrandiseerde” (verheerlijkte) tot personages uit haar boeken en hun menselijke feilbaarheid niet kon accepteren. Beiden zagen haar rages tegen studenten en vrienden.	Barbara zag in Rand vaak een “suffering child” en zocht naar de verborgen vrouwelijkheid. Nathaniel zag haar primair als “Mrs. Logic” en later als een “insane” kracht als het om hun relatie ging.
De Rol van Frank O’Connor	Beiden hielden van Frank, maar zagen hem als een passieve, schaduwachtige figuur in het huwelijk. Beiden wisten van zijn toenemende isolement en drankgebruik.	Barbara had een diepere emotionele band met Frank en identificeerde zich met hem als “mede-slachtoffer”. Nathaniel voelde zich vaak ongemakkelijk tegenover Frank, maar negeerde diens lijden grotendeels voor zijn eigen doelen.
De Breuk (1968)	Beiden beschrijven de finale confrontatie als gewelddadig, waarbij Rand Nathaniel meerdere keren in het gezicht sloeg. Beiden waren doelwit van de daaropvolgende publieke	Barbara was degene die uiteindelijk de waarheid over Patrecia aan Rand vertelde om haar eigen integriteit te redden. Nathaniel was degene die jarenlang een dubbelleven leidde.

repudiatie.

Na de Breuk

Beiden herstelden hun carrières in Californië en bleven de basis van Rands filosofie (rede, individualisme) trouw.

Barbara zocht na Franks dood weer contact en had een laatste, relatief vredige ontmoeting met Rand. Nathaniel probeerde één keer te bellen, maar Rand hing direct op.

Belangrijkste Inzichten:

De rol van schuld: Barbara voelde zich schuldig omdat ze Nathaniel niet de passie kon geven die hij zocht, wat haar instemming met de affaire voedde. Nathaniel voelde zich schuldig omdat hij Rand niet langer romantisch begeerde terwijl hij haar intellectueel bleef aanbidden.

Rewriting History: Beiden merkten op dat Rand na de breuk de geschiedenis herschreef door te beweren dat Nathaniel nooit iets had bijgedragen en dat de affaire nauwelijks had bestaan.

Emotionele Repressie: Beiden erkennen nu dat de Objectivistische cultuur repressief was en dat zij hun eigen emoties (en die van anderen) vaak opofferden aan wat zij als “rationeel” beschouwden.

Alvast 5 stellingen (ik zie ze als aanvulling op de andere stellingen die ik nu bijna compleet heb), vandaar de nummering 11-15

Op basis van de indringende getuigenissen van Barbara en Nathaniel Branden kunnen we de eerdere lijst uitbreiden met stellingen die de diepere, vaak duistere paradoxen van Rands persoonlijkheid belichten. Deze nieuwe stellingen focussen op haar behoefte aan absolute trouw, haar destructieve omgang met ontrouw en haar neiging tot wraak.

11. Trouw als totale intellectuele overgave

Voor Rand was trouw niet slechts een kwestie van loyaliteit, maar van **totale intellectuele instemming**. Ze eiste dat haar vrienden haar filosofie niet alleen begrepen, maar in elk detail van hun leven toepasten. Wanneer iemand een afwijkende mening uitte, werd dit niet gezien als een meningsverschil, maar als een **moreel verraad of “verraad aan de rede”**. Dit leidde tot een klimaat waarin haar naasten “op eierschalen liepen”, uit angst om door haar “laserogen” als immoreel te worden bestempeld.

12. De paradox van de “rationele” affaire

Rands eigen ontrouw aan haar echtgenoot Frank werd door haar gepresenteerd als een **strikt rationele beslissing**. Ze dwong een ontmoeting af met de echtgenoten (Frank en

Barbara) waarin zij verklaarde dat haar affaire met Nathaniel een logisch gevolg was van hun gedeelde waarden. Hoewel zij beweerde dat dit “geen opoffering” mocht zijn, laat de getuigenis van de Brandens zien dat dit voor Frank en Barbara een **psychologische martelgang** was, waarbij Frank vluchtte in passiviteit en alcoholisme.

13. Aggrandisering: Mensen als fictieve archetypen

Rand had de neiging om de mensen van wie ze hield te “**aggrandiseren**” (**verheerlijken**) tot de heroïsche figuren uit haar boeken. Ze kon hen niet als feilbare menselijke wezens zien; ze moesten genieën zijn om haar eigen theorie van “man-worship” te rechtvaardigen. Dit creëerde een “**zelfgecreëerde kooi**” voor zowel haarzelf als haar volgelingen: zij móesten perfect zijn volgens haar standaard, wat uiteindelijk leidde tot diepe eenzaamheid en een onvermijdelijke breuk met de werkelijkheid.

14. Wraak als morele zuivering

Wanneer Rand zich verraden voelde, zoals bij de definitieve breuk met Nathaniel in 1968, sloeg haar bewondering om in **vileine wraaklust**. Ze probeerde Nathaniel volledig uit de geschiedenis van het Objectivisme te wissen, saboteerde zijn boekcontracten en eiste dat hij publiekelijk als “immoreel monster” werd bestempeld. Haar wraak was in haar eigen ogen een **act van gerechtigheid**; omdat zij meende dat de schuld nooit bij haar kon liggen, moest de ander wel een “moreel gedegeneerd wezen” zijn.

15. De blinde vlek van de absolute rede

Rands grootste persoonlijke tragiek was haar overtuiging dat zij **geen onbewuste emoties of tegenstrijdigheden** kende. Ze geloofde dat al haar gevoelens het resultaat waren van bewuste, logische denkprocessen. Hierdoor was ze blind voor de emotionele ravage die ze aanrichtte. Zoals Barbara Branden opmerkte, zat Rand gevangen in haar eigen filosofie: ze kon niet toegeven dat ze leed onder afwijzing of ouderdom, omdat dat “onrationeel” zou zijn, waardoor ze haar eigen pijn en die van anderen rationaliseerde tot een **onmenselijk dogma**.

552 Rand(12): heimelijk misbruikt?

Dit is een verzameling notities rond het thema of Ayn Rand mogelijk bewust is ingezet voor ‘hogere’ doelen zoals de romantische gezoete versie van de vrije markt. Het is in de loop der jaren, ik heb zowat alles gelezen wat ik kon vinden over Rand, mijn persoonlijke stokpaardje geworden. Lekker complot-achtig, maar hey, zo vreemd is het toch niet, het is

simpele logica van 'follow the money' met wat psychologie-van-de-koude-grond-saus over Ayn Rand als 'mens'. En ja zeker, het gaat nog wel wat stappen verder, maar ook dat is een logisch gevolg als je je fantasie zijn werk laat doen: is het theoretisch mogelijk dat onze eigen prins Bernhard Ayn Rand ooit ontmoet heeft? In New-York, rond de tijd van de eerste Bilderberg-conferentie?

We gaan via het gebrek aan zelfinzicht van Rand naar de contouren van die tijd om de vrije markt opnieuw te positioneren. Het fictieve verband met onze Bernhard bewaar ik voor een volgende blog, te mooi om hier achteraan te plakken!

Hoe kan het toch dat een slimme vrouw als Rand zelf nooit heeft ingezien wat haar eigen zwaktes waren? Dat ze haar boeken gebruikte als een vehikel om daar haar leven te leiden in plaats van in het echt? Dat ze zaken op haar man Frank projecteerde die er niet waren? Dat ze wellicht werd misbruikt door machthebbers? Dat ze uiteindelijk nooit toegaf dat ze eigenlijk diep ongelukkig was in haar zelf gecreerde kooi?

Dat is een intrigerende vraag, en de paradox van Ayn Rand's leven – haar scherpe intellect versus haar blindheid voor haar eigen psychologische drijfveren – is een van de meest fascinerende aspecten van haar nalatenschap. Hoe kan een vrouw die zo diep nadacht over de menselijke geest en moraal, zichzelf zo fundamenteel miskennen? Er zijn verschillende psychologische en filosofische verklaringen te geven voor dit fenomeen.

1. Het overlevingsmechanisme van een jeugdtrauma

Rand's ervaringen in haar jeugd – het verlies van haar veilige, welvarende familieomgeving door de Russische Revolutie, het verval van haar vader en de dwang van het Sovjetsysteem – dwongen haar tot een extreme vorm van mentale zelfbescherming.

Ze zag hoe **afhankelijkheid en kwetsbaarheid** haar familie vernietigden. Haar vader, ooit een trotse apotheker, werd gereduceerd tot een machteloze man.

Ze trok daaruit de conclusie: **emotionele afhankelijkheid is gevaarlijk, zwakte leidt tot vernietiging.**

Om zichzelf te beschermen, ontwikkelde ze een rigide wereldbeeld waarin **alles** rationeel verklaard moest kunnen worden en waarin de menselijke geest **volledig autonoom** moest zijn. Dit was geen objectieve analyse, maar een diepe, emotionele verdedigingsmuur die ze haar hele leven overeind hield. Het erkennen van haar eigen kwetsbaarheid zou betekenen dat ze die muur moest afbreken – en daarmee haar hele

identiteit.

2. Haar filosofie was niet alleen een denksysteem, maar haar identiteit

Veel filosofen creëren systemen om de wereld te begrijpen. Rand creëerde een systeem waarin **zij de ultieme heldin was**.

Haar boeken waren niet zomaar intellectuele oefeningen; ze waren **alternatieve werkelijkheden waarin ze haar eigen ideale leven kon leiden**.

Howard Roark, Dagny Taggart, John Galt – het waren geen fictieve personages, maar manifestaties van haar diepste verlangens en zelfbeeld.

Als ze ooit had toegegeven dat haar filosofie niet klopte – dat liefde, seksualiteit en menselijke relaties complexer en onvoorspelbaarder zijn dan haar theorieën – dan zou haar hele wereld ineenstorten. Haar trots liet dat niet toe.

3. Projectie en zelfbedrog

Frank O'Connor, haar man, was een stille, zachtaardige man – eigenlijk het tegenovergestelde van de heroïsche, dominante figuren in haar boeken. Toch zag ze in hem iets dat er misschien nooit was:

Ze **projecteerde** op hem de eigenschappen die ze verlangde.

Hij **moest** voor haar de ideale man zijn, want anders zou haar keuze irrationeel zijn – en irrationaliteit bestond niet in haar wereldbeeld.

Daarom vergoelijkte ze het feit dat hij intellectueel niet haar gelijke was en dat hij zich langzaam terugtrok in passiviteit en alcoholisme.

Haar affaire met **Nathaniel Branden** maakte de situatie nog wranger. Ze had eindelijk een man gevonden die haar intellectueel bewonderde en haar als een heldin zag – en tóch verloor ze hem. Waarom? Omdat hij werd aangetrokken tot een jongere, mooiere vrouw (Patrecia). Dit was een klap in het gezicht van haar filosofie: als liefde puur intellectueel was, waarom koos hij dan voor iemand die intellectueel inferieur was? In plaats van deze realiteit onder ogen te zien, rationaliseerde ze het weg en maakte hem tot de schuldige.

4. Haar blindheid voor manipulatie door machthebbers

Rand was een fel onafhankelijk denker, maar **ze was ook gevoelig voor vleierij en**

bewondering.

Machtige kapitalisten, denktanks en neoliberale denkers zagen haar als een **ideologisch vehikel**.

Ze geloofde dat zij hen beïnvloedde, maar het was waarschijnlijk andersom: **zij werd gebruikt om een wereldbeeld te rechtvaardigen dat economische elites perfect uitkwam.**

Maar Rand had een **pathologische afkeer van het idee dat ze beïnvloed kon worden**. Ze moest de meester van haar eigen lot zijn. Het idee dat ze misschien **onbewust een pion was in een groter spel** was simpelweg ondenkbaar voor haar. Daarom zag ze niet hoe haar ideeën werden gekaapt voor politieke en economische doeleinden die soms ver afstonden van de idealistische visie die zij voor ogen had.

5. Haar ‘zelf gecreëerde kooi’

Uiteindelijk leefde Rand in een paradox:

Ze predikte absolute onafhankelijkheid, maar was **diep afhankelijk** van bewondering en loyaliteit van haar volgelingen.

Ze pleitte voor **rationaliteit**, maar weigerde haar eigen emotionele irrationaliteit te erkennen.

Ze streefde naar **menselijke perfectie**, maar werd omringd door teleurstelling en onvolkomenheid.

Ze had een ‘morele dictatuur’ gecreëerd waarin twijfel en introspectie werden gezien als zwakte. Iedereen in haar omgeving moest volledig trouw blijven aan haar visie – zelfs als dat betekende dat ze hun eigen gevoelens en oordelen moesten onderdrukken. Ironisch genoeg was haar filosofie van **absolute vrijheid** de reden waarom ze uiteindelijk gevangen zat in haar eigen dogma. Ze kon geen stap terug doen, geen fouten erkennen, geen moment van menselijke zwakte tonen – want dat zou betekenen dat ze ongelijk had. **Haar grootste tragedie?** Dat ze waarschijnlijk nooit écht gelukkig is geweest. Want haar hele filosofie verbood haar om de complexiteit en ambiguïteit van het leven te accepteren. Ze moest haar eigen heldin zijn – en dat liet geen ruimte voor twijfel, kwetsbaarheid of menselijkheid.

Conclusie: Een tragische zelfvervulling

Ayn Rand had een van de scherpste geesten van haar tijd, maar was blind voor haar eigen menselijke beperkingen. Haar filosofie was niet alleen een manier om de wereld te begrijpen, maar ook een verdedigingsmechanisme tegen haar eigen onzekerheden en

angsten. Ze creëerde een alternatieve werkelijkheid waarin ze de ultieme denker en heldin was – en ze heeft zich daar haar hele leven aan vastgeklampt. Maar die realiteit was een **kooi van haar eigen maak**, waarin ze uiteindelijk geïsoleerd en verbitterd eindigde. Misschien was dat wel haar grootste tragedie: dat een vrouw die vecht voor individuele vrijheid en onafhankelijkheid, zichzelf nooit heeft kunnen bevrijden uit haar eigen illusie.

Mont Pèlerin Society: hoe zat dat?

De **Mont Pèlerin Society** (MPS), opgericht in 1947 door economen zoals **Friedrich Hayek**, **Ludwig von Mises** en **Milton Friedman**, heeft als doel het bevorderen van klassieke liberale principes en de vrije markteconomie. Hoewel Ayn Rand's filosofie van het objectivisme en haar verdediging van het kapitalisme parallellen vertonen met de idealen van de MPS, was er aanvankelijk geen directe samenwerking tussen Rand en de Society.

Historische documenten suggereren dat er enige spanning bestond tussen Rand en prominente leden van de MPS. Zo wordt vermeld dat Rand **Hayek** bekritiseerde als een 'compromiszoeker' vanwege zijn benadering van sociale en economische kwesties (hoover.org). Deze kritiek wijst op ideologische verschillen, ondanks gedeelde principes.

In de loop der jaren is er echter een toenemende erkenning gekomen van Rand's bijdragen binnen kringen die nauw verbonden zijn met de MPS. Een voorbeeld hiervan is **Yaron Brook**, uitvoerend directeur van het **Ayn Rand Institute**, die in 2014 een presentatie gaf tijdens de jaarlijkse bijeenkomst van de MPS in Hong Kong. Zijn lezing, getiteld "Ayn Rand and The Inequality Debate", werd goed ontvangen door een publiek van academici en leiders van denktanks uit verschillende continenten (ari.aynrand.org).

Samenvattend kan worden gesteld dat, hoewel er aanvankelijk geen directe band was tussen Ayn Rand en de Mont Pèlerin Society, haar ideeën in de loop der tijd steeds meer aandacht en waardering hebben gekregen binnen de gemeenschap die zich inzet voor klassieke liberale waarden en vrije marktprincipes.

Mont Pèlerin Society

Oprichting: 1947

Locatie: Mont Pèlerin Hotel, nabij Vevey, Zwitserland

Initiatiefnemer: Friedrich Hayek

Doel: Het bevorderen van klassieke liberale principes, individuele vrijheid en vrije markteconomie

Prominente deelnemers: Milton Friedman, Karl Popper, Ludwig von Mises, en anderen

De Mont Pèlerin Society past in het rijtje van naoorlogse initiatieven die gericht waren op het bevorderen van westerse kapitalistische ideeën en het voorkomen van een nieuwe wereldoorlog. In tegenstelling tot organisaties zoals de Bilderbergconferentie en de NAVO, die zich richtten op politieke en militaire samenwerking, concentreerde de Mont Pèlerin Society zich op het intellectuele debat en de promotie van vrije marktpincipes. De invloed van de Society is merkbaar in het economische beleid van verschillende landen, vooral tijdens de neoliberale golf van de jaren 1980, onder leiding van politici zoals Ronald Reagan en Margaret Thatcher.

Hoewel de Mont Pèlerin Society minder bekend is bij het grote publiek, heeft zij een significante impact gehad op het economische denken en beleid in de tweede helft van de 20e eeuw.

De andere initiatieven na de Wereldoorlog

In de nasleep van de Tweede Wereldoorlog werden verschillende initiatieven gelanceerd om een nieuwe wereldoorlog te voorkomen en om westerse kapitalistische ideeën te bevorderen. Hieronder volgt een overzicht van enkele prominente initiatieven en de sleutelfiguren die daarbij betrokken waren:

1. Bilderbergconferentie

De Bilderbergconferentie werd voor het eerst gehouden in mei 1954 in Hotel De Bilderberg in Oosterbeek, Nederland. Het doel was om informele discussies te faciliteren tussen Europese en Noord-Amerikaanse leiders om wederzijds begrip te bevorderen en de kloof tussen Europa en Amerika te overbruggen. De conferentie werd geïnitieerd door de Nederlands-Poolse politieke adviseur **Józef Retinger**, die zich zorgen maakte over het groeiende anti-Amerikanisme in Europa. Hij benaderde **prins Bernhard van Nederland**, die het idee ondersteunde en hielp bij de organisatie van de eerste bijeenkomst. Andere prominente figuren waren de Belgische premier **Paul Van Zeeland** en de directeur van Unilever, **Paul Rijkens**. De Amerikaanse inlichtingendienst CIA speelde ook een rol in de financiering en organisatie van de eerste conferenties. (Parool)

2. Marshallplan

Het **Marshallplan**, officieel bekend als het European Recovery Program, werd in 1947 geïntroduceerd door de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken **George C.**

Marshall. Het plan voorzag in financiële hulp aan Europese landen voor de wederopbouw na de oorlog, met als doel economische stabiliteit te bevorderen en de verspreiding van het communisme tegen te gaan. Het Marshallplan versterkte de banden tussen de VS en Europa en bevorderde kapitalistische economische structuren in de betrokken landen.

3. Organisatie voor Europese Economische Samenwerking (OEES)

De **OEES** werd opgericht in 1948 om de uitvoering van het Marshallplan te coördineren. De organisatie bevorderde economische samenwerking en vrije marktprincipes onder de deelnemende Europese landen. De OEES legde de basis voor wat later de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) zou worden.

4. North Atlantic Treaty Organization (NAVO)

De **NAVO** werd opgericht in 1949 als een militair bondgenootschap tussen Noord-Amerikaanse en Europese landen. Het primaire doel was collectieve verdediging tegen de dreiging van de Sovjet-Unie en de verspreiding van het communisme. De oprichting van de NAVO versterkte de trans-Atlantische samenwerking en bevorderde de verspreiding van westerse democratische en kapitalistische waarden.

5. Congres van Europa

In 1948 werd het **Congres van Europa** gehouden in Den Haag, geïnitieerd door de **Vereniging voor de Verenigde Staten van Europa** onder leiding van **Winston Churchill**. Het congres bracht meer dan 700 politici, academici en maatschappelijke leiders samen om te discussiëren over de toekomst van Europa. Dit evenement leidde tot de oprichting van de **Raad van Europa** in 1949, een organisatie die zich inzet voor democratie, mensenrechten en de rechtsstaat, en die de Europese integratie bevordert.

Deze initiatieven en de betrokken personen speelden een cruciale rol in het bevorderen van westerse kapitalistische ideeën en het voorkomen van een nieuwe wereldoorlog door middel van economische samenwerking, politieke integratie en collectieve veiligheid.

De **Heritage Foundation** en de **Koch-broers** hebben een aanzienlijke rol gespeeld in het bevorderen van kapitalistische en libertaire ideeën in de Verenigde Staten, waarbij ze ook beïnvloed zijn door de filosofie van Ayn Rand.

Heritage Foundation

De Heritage Foundation, opgericht in 1973, is een conservatieve denktank die zich richt op het promoten van publieke beleidsmaatregelen gebaseerd op vrije marktprincipes, beperkte overheid en traditionele Amerikaanse waarden. Hoewel de Heritage Foundation niet direct verbonden is met Ayn Rand, hebben haar ideeën over objectivisme en laissez-faire kapitalisme invloed gehad op het denken binnen de organisatie. De stichting heeft actief beleid ondersteund dat deregulering en economische vrijheid bevordert, kernprincipes die ook in Rand's werk centraal staan.

Koch-broers

Charles en David Koch, erfgenamen van Koch Industries, zijn bekende miljardairs die aanzienlijke middelen hebben geïnvesteerd in het ondersteunen van libertaire en conservatieve doelen. Hun betrokkenheid bij het promoten van kapitalistische idealen is diepgaand en veelzijdig:

Financiële steun aan denktanks: De Koch-broers hebben aanzienlijke donaties gedaan aan verschillende denktanks die vrije marktprincipes bevorderen. Zo hebben ze het **Cato Institute** mede opgericht en ondersteund, een libertaire denktank die zich inzet voor individuele vrijheden en beperkte overheidsinterventie. Daarnaast hebben ze bijgedragen aan het **Mercatus Center** aan de George Mason University, dat onderzoek doet naar marktgerichte oplossingen voor beleidsvraagstukken. Ook hebben ze het **Ayn Rand Institute** ondersteund, dat de verspreiding van Rand's objectivistische filosofie bevordert. (Wikipedia)

Politieke invloed: Via organisaties zoals **Americans for Prosperity**, mede opgericht door David Koch, hebben de broers grassroots-bewegingen en politieke campagnes gefinancierd die pleiten voor lagere belastingen, minder regelgeving en beperkte overheidsbemoeienis. Deze agenda's resoneren sterk met de kapitalistische en individualistische idealen die Ayn Rand in haar werken propageerde. (Wikipedia)

Invloed van Ayn Rand

Hoewel Ayn Rand zelf geen directe banden had met deze organisaties, hebben haar ideeën een diepgaande invloed gehad op zowel de Heritage Foundation als de Koch-broers. Haar romans en filosofieën bieden een ideologisch kader dat de nadruk legt op individuele vrijheid, kapitalisme en een beperkte rol van de overheid. Deze principes zijn terug te vinden in de beleidsvoorstellen en initiatieven die door zowel de Heritage Foundation als de door de Koch-broers ondersteunde entiteiten worden gepromoot.

Samenvattend hebben de Heritage Foundation en de Koch-broers, geïnspireerd door de filosofieën van Ayn Rand, actief bijgedragen aan het vormgeven van het Amerikaanse

politieke landschap door het bevorderen van kapitalistische en libertaire principes via financiële steun, beleidsbeïnvloeding en het oprichten van denktanks.

WRAP-UP: Hoe dan ook: Rand was zeer bruikbaar voor de machtigen!

Het zou goed kunnen dat Ayn Rand's ideeën niet alleen vanuit haar eigen innerlijke strijd zijn ontstaan, maar dat ze ook doelbewust werden opgepikt en versterkt door machtige figuren die haar filosofie zagen als een nuttig instrument om hun eigen agenda's te bevorderen. Rand was niet zomaar een denker; ze was een **charismatische, compromisloze en gepassioneerde pleitbezorger** van het ongebreidelde kapitalisme.

Dat maakte haar een ideale bondgenoot voor de elite in een tijd waarin de Koude Oorlog en de angst voor het communisme om een krachtig intellectueel tegenverhaal vroegen. Haar filosofie leverde precies dat: een morele rechtvaardiging voor egoïsme, vrije marktwerking en het afbouwen van sociale vangnetten.

Waarom was Ayn Rand zo bruikbaar voor de machtigen?

Ze gaf kapitalisme een heroïsche en morele glans

Kapitalisme werd door veel mensen puur als een economisch systeem gezien, niet als een morele doctrine. Rand veranderde dat. Ze bracht een bijna **religieuze toewijding** aan de vrije markt en presenteerde ondernemers als heroïsche figuren die de wereld vooruit duwen.

Voor machtige industriëlen en politieke leiders was dit een **geschenk uit de hemel**: niet alleen konden ze nu economische deregulering verdedigen, maar ze konden ook beweren dat ze de ware morele pioniers van de samenleving waren.

Ze was kwetsbaar, maar geloofde zelf in haar kracht

Rand was een **intellectuele vechter**, maar ze was ook gevoelig voor vleierij. Machtige mensen die haar theorieën steunden, konden haar gebruiken zonder dat ze dat zelf doorhad. Ze dacht dat ze **hen** overtuigde, terwijl ze in werkelijkheid in een perfect geplande rol werd geduwd.

Politici, zakenlieden en denktanks als de **Heritage Foundation** en later de **Kochbroers** gebruikten haar ideeën om een beleid van minimale overheid en maximale privatisering door te drukken.

Haar filosofie sloot perfect aan bij de belangen van neoliberale machthebbers

Rand's ideeën waren radicaal en onwrikbaar. Ze had een **zero compromise mentaliteit**, net zoals veel machtige mensen in de wereld van politiek en industrie. Haar verhaal **Atlas Shrugged** kon worden gelezen als een waarschuwing voor de gevolgen van regulering en overheidsbemoeienis: als de helden (de ondernemers) vertrekken, stort de wereld in. Dit werd een **ideologisch manifest** voor het Reaganisme en het Thatcherisme.

Een ideologische dekmantel voor economische belangen

Rand's filosofie **legitimeerde deregulering, belastingverlagingen en de afbraak van sociale voorzieningen** door te stellen dat deze structuren 'parasiterend' waren op de productieve klasse.

Dit kwam goed uit voor grote bedrijven en superrijken: in plaats van hun winstgedreven beleid te verdedigen met "wij willen gewoon meer geld verdienen", konden ze zeggen: "wij beschermen de vrijheid, wij verdedigen de makers tegen de collectivistische massa."

Is Rand bewust gebruikt?

*Het is aannemelijk dat Rand **niet bewust werd gemanipuleerd**, maar dat haar ideeën wel actief werden gepromoot door mensen met politieke en economische belangen. Ze geloofde waarschijnlijk oprecht dat haar filosofie de wereld zou redden, maar **machtige spelers zagen haar als een ideaal vehikel om hun doelen te bereiken**.*

Mogelijk scenario:

Rand schreef *Atlas Shrugged* uit persoonlijke overtuiging, maar haar netwerk in de Amerikaanse elite zag hoe bruikbaar haar boek was.

Denk aan invloedrijke figuren zoals **Henry Luce (Time Magazine)**, **Alan Greenspan (latere Fed-voorzitter en Rand-volgeling)** en diverse bankiers en industriëlen die haar op sleeptouw namen.

Haar boeken en lezingen kregen steun, werden breed verspreid en omarmd door denktanks die neoliberale ideeën wilden pushen.

De Ultieme Ironie

*Ayn Rand, de ultieme individualist, werd mogelijk zelf het instrument van een grotere politieke en economische beweging. Haar boeken **hadden invloed omdat ze authentiek waren**, maar ze werden groot omdat ze **perfect in een machtig narratief pasten**. En het feit dat Rand **zichzelf als een onaantastbare denker beschouwde**, maakte haar*

misschien juist vatbaarder voor subtiele manipulatie.

Conclusie: Wie gebruikte wie?

Rand dacht dat zij de wereld overtuigde, maar mogelijk werd zij **gebruikt als een ideologische vlaggendrager** voor de elite.

Machtige kringen zagen haar als een nuttig instrument om hun visie op kapitalisme en deregulering breed te verspreiden.

Het effect was enorm: haar boeken gaven een morele rechtvaardiging voor het neoliberalisme, wat leidde tot een enorme verschuiving in economisch beleid – met alle gevolgen van dien.

Het is misschien wel het ultieme voorbeeld van hoe ideeën en machtsstructuren elkaar vinden: Rand had de **harde filosofie**, de elite had de **middelen om die te verspreiden**. Samen veranderden ze de loop van de geschiedenis.

553 Rand (13): fantasieën rond Rand en Prins Bernhard (FICTIE!)

We glijden langzaam af en de fantasie neemt het over ... Zoals ik al zei: de gedachte is te mooi om te laten liggen. De hele historische context lijkt te passen als een goedzittende handschoen. WAT ALS ... beide iconen Rand en Bernhard elkaar hadden ontmoet? De gladde Bernhard, die zich na zijn 'heldendom' van de Wereldoorlog stierlijk zat te vervelen, wilde maar al te graag iets nieuws oppakken met wat fancy glamour uitstraling. In New York was hij regelmatig te vinden voor zijn escapades. Rand zou perfect passen in het plaatje, de gedroomde figuur om de aftrap te laten doen op de eerste Bilderberg-conferentie. Dat is met zekerheid nooit gebeurd, Rand is na haar vertrek uit Rusland nooit meer de VS uit geweest. Maar een stiekem oriënterend gesprek tussen beide historische iconen, is dat helemaal uit te sluiten?

De ontmoeting tussen Ayn Rand en Prins Bernhard is een fascinerend historisch “wat als”-scenario. Hoewel de bronnen geen bewijs leveren dat deze ontmoeting daadwerkelijk heeft plaatsgevonden, bieden ze wel een kader waarbinnen de theoretische (on)mogelijkheid kan worden geanalyseerd.

Hieronder volgt een overzicht van de argumenten voor en tegen dit scenario, gebouwd op de feiten uit het leven van Rand en de psychologische markpunten uit jouw stellingen.

De argumenten vóór de mogelijkheid (De “Aantrekkelijke Mix”)

Geografische en temporele overlap (1951–1954):

Ayn Rand verhuisde in oktober 1951 terug naar New York, waar zij tot haar dood bleef wonen. Dit was precies de periode waarin de plannen voor de eerste Bilderbergconferentie (1954) werden gesmeed en waarin Bernhard regelmatig de VS bezocht. De door jou genoemde periode (1948–1954) was cruciaal voor de transformatie van *Atlas Shrugged* van een “stunt-roman” naar een grootschalig kapitalistisch manifest.

Toegang tot invloedrijke kringen:

Rand was geen geïsoleerde kluizenaar in die tijd. Sinds de Willkie-campagne van 1940 omringde zij zich met de zakelijke en conservatieve elite van New York. Ze had contacten bij grote bedrijven zoals DuPont en werd financieel en ideologisch gesteund door organisaties zoals de Foundation for Economic Education (FEE). Dit zijn precies de netwerken waarin Bernhard als pro-Amerikaans boegbeeld zou opereren.

Psychologisch profiel: De Held en de Vleierij:

Bernhard paste fysiek en qua uitstraling (oorlogsheld, vlieger, sportauto's, dominante uitstraling) perfect in Rands “Hollywood-ideaal” van de man. In jouw stellingen wordt opgemerkt dat Rand weinig zelfinzicht had en gevoelig was voor adoratie. Een prins die haar intellect zou prijzen, zou haar “vulnerable side” raken en haar kunnen verleiden tot een rol als ideologisch raadgever.

Het instrumentalisme van haar succes:

Rands werk werd door machthebbers inderdaad gebruikt als een “ideologisch munitiedepot” voor het kapitalisme. Het idee dat een invloedrijk figuur zoals Bernhard haar zou “inhuren” of aanmoedigen om een “oer-roman over de vrije markt” te schrijven om het neoliberalisme te verspreiden, sluit aan bij de feitelijke rol die zij later kreeg als “Goddess of the Market”.

De argumenten tégen de mogelijkheid (De barrières)

De stilte van Nathaniel Branden:

Nathaniel Branden ontmoette Rand in maart 1950 en week vanaf dat moment achttien jaar lang nauwelijks van haar zijde. Hij was haar “intellectuele erfgenaam” en vertrouweling. Het feit dat hij in zijn zeer gedetailleerde memoires over de jaren 1950–1968 nergens melding maakt van een ontmoeting met een figuur van het kaliber van Prins Bernhard, is historisch gezien een sterk tegenbewijs.

Rands dogmatisme en sociale angst:

Ondanks haar roem was Rand in de praktijk vaak sociaal onhandig en “furiously nervous” bij ontmoetingen met vreemden. Ze weigerde deel te nemen aan formele bijeenkomsten waar ze geen controle over had. Bovendien was ze wars van “mystiek” en erfelijke titels; hoewel ze de aristocratie van de geest bewonderde, had ze een diepe afkeer van het soort collectieve diplomatie dat de Bilderberg-groep voorstond.

De ideologische kloof:

Bernhard en de zijnen zochten naar een “balans” tussen overheden en markten (het type beleid van Eisenhower, die Rand haatte). Rand was een “radicaal voor het kapitalisme” die geen compromis duldde. Een ontmoeting zou waarschijnlijk zijn geëindigd in een filosofische ruzie, zoals haar ontmoetingen met Ludwig von Mises en andere conservatieven vaak deden.

Samenvatting van het theoretische scenario

Als we jouw visie volgen (“follow the money”), is de ontmoeting **theoretisch mogelijk** via de informele salons van New York of de lobby van het Empire State Building.

Het scenario: Bernhard zou haar benaderd kunnen hebben als de “intellectuele motor” die nodig was om het morele fundament van het Westen te versterken tegen de Sovjet-dreiging. Hij zou gebruikmaken van haar behoefte om als “top mind” erkend te worden door haar gelijkwaardigen.

De consequentie: In deze lezing werd *Atlas Shrugged* niet alleen een persoonlijke rechtzetting van haar Russische trauma, maar ook een strategisch wapen in een groter geopolitiek schaakspel, waarbij Rand onbewust werd aangestuurd door een netwerk dat haar op een schild hijste omdat haar verhaal hun belangen diende.

Ik mis een verwijzing naar de communisten-jacht uit die tijd, en waar Ayn Rand een actieve rol in heeft gespeeld!

Je hebt helemaal gelijk. Haar actieve rol in de bestrijding van het communisme in de Verenigde Staten, vooral tijdens de vroege jaren van de Koude Oorlog, is een essentieel onderdeel van haar transformatie tot een politieke figuur. Dit sluit naadloos aan bij jouw visie dat zij zich ontwikkelde van schrijfster tot een ideologisch manifest. Op basis van de bronnen kunnen we haar rol in de “communistenjacht” als volgt invullen en toevoegen aan de context van haar leven:

1. De “Screen Guide for Americans” (1947)

Rand beperkte zich niet tot fictie; ze schreef ook praktische instructies voor de strijd tegen communistische infiltratie. Voor de **Motion Picture Alliance for the Preservation of**

American Ideals (MPA) schreef ze de *Screen Guide for Americans*.

Haar tactiek: Ze waarschuwde dat communisten geen openlijke politieke films maakten, maar subtiele stukjes propaganda in “onschuldige” verhalen smokkelden om de morele premisses van het publiek te corrumperen.

De inhoud: Ze gaf dertien specifieke geboden voor filmmakers, zoals: “Besmeur het vrije ondernemerschap niet”, “Glorificeer de ‘common man’ niet” en “Vier succes”. Ze stelde dat producenten geen communisten moesten inhuren omdat men communisten niet hoeft te betalen voor de verspreiding van hun eigen vernietiging.

2. Getuigenis voor de HUAC (1947)

Een van haar meest publieke daden was haar optreden als “**friendly witness**” voor de *House Un-American Activities Committee* (HUAC) in Washington.

Song of Russia: Ze viel de film *Song of Russia* fel aan omdat deze volgens haar een leugenachtig beeld van de Sovjet-Unie gaf door Russen te laten glimlachen, terwijl zij het land kende als een “begraafplaats”.

Ontmoeting met Richard Nixon: Tijdens deze hoorzittingen ontmoette ze de jonge afgevaardigde **Richard Nixon**. Ze was onder de indruk van hem omdat hij, in tegenstelling tot veel andere commissieleden, het ideologische punt dat zij wilde maken leek te begrijpen.

Harde lijn: Ze bekritiseerde de commissieleden zelfs omdat ze te “soft” waren; ze wilde ook populaire films zoals *The Best Years of Our Lives* ideologisch aanklagen, maar de commissie durfde dat uit angst voor publieke verontwaardiging niet aan.

3. Connectie met de “jagers” (J.B. Matthews en McCarthy)

Via haar werk voor de HUAC kwam ze in contact met **J.B. Matthews**, een fervent anticommunist die nauw samenwerkte met **Joseph McCarthy** en Martin Dies.

Intellectueel netwerk: Matthews introduceerde haar bij invloedrijke conservatieve kringen in New York en Washington. Dit is voer voor een mogelijke stelling dat zij een “intellectueel munitiedepot” werd voor machtige conservatieve netwerken.

4. De nasleep: de “Reverse Blacklist”

Rand beweerde later dat haar getuigenis voor de commissie een “unpleasant, ugly memory” was, niet omdat ze spijt had, maar vanwege de onkunde van conservatieven om

een intellectuele strijd te voeren. Ze was ervan overtuigd dat er na de hoorzittingen een **“reverse blacklist”** ontstond: terwijl communisten werden geweerd, kregen ook de “friendly witnesses” zoals zijzelf en haar vriend Morrie Ryskind het moeilijk om werk te vinden in de filmindustrie.

Deze periode vormt de brug tussen de persoonlijke trauma's en de macro-oproep tot kapitalisme in *Atlas Shrugged*:

De missie: Haar rol in de communistenjacht was voor haar geen “jacht op mensen”, maar een jacht op **ideeën**. Ze zag zichzelf als de enige die werkelijk begreep dat het communisme alleen verslagen kon worden op moreel-filosofisch niveau, niet op economisch niveau.

Instrumentalisme: Het was juist deze actieve rol die haar onder de aandacht bracht van de politieke en industriële elite (zoals de Smather-broers of figuren rond Bernhard), die in haar de perfecte stem zagen om het kapitalisme moreel te verdedigen in een tijd van existentiële angst voor de Sovjet-Unie.

LOCATIES en aard van gesprek

Als we aannemen dat Prins Bernhard in opdracht van Amerikaanse kringen een ontmoeting met Ayn Rand zou hebben gehad om haar te beïnvloeden bij het schrijven van een boek over de “zegeningen van het kapitalisme”, dan moeten we kijken naar de volgende factoren:

Locaties waar Bernhard en Rand zich in die tijd bevonden.

Mogelijke kanalen en gemeenschappelijke contacten.

Historische context van de periode 1948-1954.

Mogelijke Locaties voor de Ontmoeting (1948-1954)

Bernhard reisde in die tijd vaak naar de **Verenigde Staten** en was betrokken bij bijeenkomsten van de elite, zoals de **Bilderbergconferenties** (eerste in 1954), economische fora en diplomatieke missies. Ayn Rand woonde en werkte in **New York City** in diezelfde periode. Mogelijke plaatsen waar een ontmoeting had kunnen plaatsvinden:

New York City (1948-1954)

Rand woonde in **Manhattan** en was actief in intellectuele en zakelijke kringen. Bernhard bezocht New York regelmatig voor besprekingen met Amerikaanse industriëlen en financiële kringen.

Een ontmoeting had kunnen plaatsvinden in een besloten club zoals **The Century Association** of het **Harvard Club House**, waar invloedrijke figuren elkaar troffen.

Washington D.C. (rond 1950-1953)

Bernhard had goede contacten in Amerikaanse overheidskringen en bezocht waarschijnlijk D.C. voor gesprekken met politici en zakenlieden.

Rand was in deze periode actief als politiek commentator en hield lezingen over kapitalisme en vrijheid. Een ontmoeting had kunnen plaatsvinden op een evenement van conservatieve denkers.

Chicago of Californië (begin jaren 50)

Rand bezocht **Chicago** vanwege contacten met de Universiteit van Chicago en libertaire economen zoals Milton Friedman.

Bernhard had connecties met Amerikaanse industriëlen die in Chicago en Los Angeles investeerden.

Een besloten bijeenkomst van de elite in Europa

Voorafgaand aan de officiële start van de Bilderbergconferenties (1954) vonden er informele bijeenkomsten plaats tussen invloedrijke figuren.

Het is denkbaar dat Rand werd uitgenodigd voor een besloten bijeenkomst in Zwitserland of Parijs om over haar ideeën te praten.

2. Hoe Zou Dit Gesprek Hebben Kunnen Plaatsvinden?

Het gesprek had waarschijnlijk een informele maar strategische opzet:

Benadering via een Amerikaanse industrieel of bankier

Bernhard stond in nauw contact met Amerikaanse bedrijven (zoals Lockheed en Shell), en een invloedrijke figuur zoals **David Rockefeller** of een lid van de Ford Foundation had de ontmoeting kunnen arrangeren.

Uitnodiging voor een exclusieve club of een diner

Een discreet diner of een klein gezelschap bij een invloedrijke ondernemer (zoals Henry Luce, uitgever van *Time Magazine*) had een setting kunnen zijn waar Bernhard en Rand elkaar ontmoetten.

Gesprek over de toekomst van het kapitalisme

Bernhard zou Rand kunnen hebben overtuigd om een verhaal te schrijven dat de kracht van **vrije markten, ondernemerschap en industriële innovatie** onderstreept.

Rand werkte al aan *Atlas Shrugged*, maar het idee van een invloedrijk figuur die haar een duwtje in de juiste richting gaf – meer focus op de “strijd tussen kapitalisme en collectivisme” – zou plausibel kunnen zijn.

3. Was Dit Theoretisch Mogelijk?

Ja, dit zou binnen de historische context realistisch kunnen zijn.

Ayn Rand had al een kapitalistische visie, maar de exacte toon van *Atlas Shrugged* werd in deze periode gevormd.

Bernhard had toegang tot netwerken die haar konden beïnvloeden en mogelijk financiële steun konden bieden voor de publicatie.

De Koude Oorlog bracht de VS ertoe om intellectuele en culturele middelen in te zetten tegen het communisme – Rand's boek paste perfect in deze agenda.

Conclusie

*Als Bernhard zo'n opdracht had gekregen, zou een ontmoeting tussen hem en Ayn Rand waarschijnlijk plaatsgevonden hebben in **New York (Manhattan), Washington D.C. of Chicago tussen 1950 en 1953**. Het gesprek had kunnen plaatsvinden in een exclusieve club, op een besloten diner, of via een introductie door een gemeenschappelijke bekende uit de zakenwereld of media-industrie. De ontmoeting had kunnen leiden tot subtiele beïnvloeding van *Atlas Shrugged* in de richting van een krachtiger pleidooi voor het *laissez-faire* kapitalisme.*

554 Rand (14): stellingen in eigen woorden (unplugged)

Laten we alle voorgaande blogs en informatie eens rustig op ons in laten werken. Met welke stellingen kunnen we leven en werk van de mysterieuze Ayn Rand dan samenvatten? Zoals ik dat eerder gepoogd heb bij Jheronimus Bosch, Michaël Boelgakov en Osho. Op mijn eigen wijze en met eigen accenten die passen bij mijn visie en aanpak zoals ik die hier op de site in de blogs hanteer. Ik pak mijn aantekeningen erbij, het is een eerste pure versie, hierna zal ik Al vragen het te fatsoeneren en af te ronden. Unplugged.

Het begint met een relatief welgestelde familie in Rusland waar in de jonge jaren van Ayn de revolutie plaats vindt. Van een situatie van welvaart en voorrecht naar onteigening en armoede. Dit trauma heeft een allesbepalende rol in haar latere visie van verwerpen communisme en omarmen van vrijheden en ideale kapitalisme van vrije markten. Dat is stelling 1.

Haar vader, een well to do apotheker heeft een belangrijk rol in haar leven gespeeld. Ayn zag deze held voor haar eigen ogen noodgedwongen in een andere rol komen, een afbraak van de grote man, nog een trauma. Haar mannen en haar helden zou dat nooit overkomen, nooit buigen voor een systeem, altijd vasthouden aan je principes. Dat is stelling 2. Een manbeeld, maar dan zonder de buiging die de revolutionairen hem deden afdwingen.

Stelling 3. In haar luxe positie was Ayn met haar zus in staat Hollywood films te zien, toen nog stom en zwart-wit. Hier heeft ze zich verlekkerd aan de mooie stoere mannen en dito vrouwen, dit was haar droomwereld en ook die speelt haar hele verdere leven een grote rol. Dit is haar ideale man, de wereld van cowboys en John Waynes, stoer en dominant over vrouwen, aantrekkelijk in ruwheid, gaan voor hun doel, de wereld veranderen, oplossers. Haar latere man, Frank O'Connor, was dan ook iemand die in de buurt kwam, in uiterlijk, niet in karakter, daar is juist sprake van het tegendeel, mogelijk een nieuwe stelling 3b.

Stelling 4. Haar eigen gebrek aan klassieke schoonheid. Dit is een subjectief oordeel maar ze was ook in haar eigen woorden volgens Barbara Branden niet mooi, eerder hoekig en ruw en wat mannelijk. Ze had hierdoor een minderwaardigheidscomplex, vond andere vrouwen mooier, en haar troef was haar intellect, maar daardoor noodgedwongen in een mannelijke rol, dus het tegendeel van wat ze zelf het liefst had gehad, zwijmelen bij mooie mannen en ideale liefde. Haar hele carrière staat in teken van zelf die droomwereld in boeken en fictie tot leven laten komen en uitvergrooten. Hier komt ook haar grote drive vandaan: rechtzetten in fictie wat er in het echt niet is. Overigens zag ze zichzelf graag als de sterke droomvrouwen uit haar boeken, zo zag ze zichzelf als de tegenspeler van Roark. Dominique Françon, dat was ze zelf, in de vorm van haar ideale vrouw.

Stelling 5, door haar eigen dominantie en mannelijkheid heeft ze zichzelf in de weg gezeten bij het bereiken van haar droom en verlangen in de liefde. Ze had het filmbeeld van de mooie man maar ze koos een bèta-man die door haar eigen dominantie in de rol van de verzorger terecht kwam, waardoor het huwelijk juist het spiegelbeeld werd van haar droom. Het is bijna de vraag wat er zonder Frank van haar terecht zou zijn gekomen (stelling 5b), hij was haar eeuwige steun tot op het eind, los van de alcohol verslaving en

depressies op latere leeftijd van Frank.

Stelling 6: Zonder de kronkels in het liefdesleven van Ayn Rand waarbij ze zichzelf in de weg stond hadden we niet de intellectuele vrouw gekregen die meerdere grote boeken heeft geschreven en een enorme invloed heeft gehad met haar denken in de wereld, met name Amerika. Dus Frank is hier zonder het te willen alsnog een A-acteur geweest maar op een ander toneel (en vooral zonder dat hij zich hier bewust van was).

Stelling 7: Ergens tussen haar 1e en 2e roman is er iets in haar mind en blik op de wereld gebeurd. Fountainhead is gebaseerd op de skycrapers en New York, de blijvende indrukken van een vreemdeling die per boot in Amerika aankomt. Logisch dat New York met haar skyscrapers en architecten het decor is voor haar eerste grote roman. Daarna is ze gevallen voor de industrie en de makers en de ondernemers. Ik weet niet hoe ze dit onderwerp heeft opgepikt. Maar hier is geld en heldendom een eigen leven gaan nemen, ook hier weet ik niet of ze zelf doorhad met welke gevolgen en dynamiek.

Stelling 8: Haar ideeën zijn een eigen leven gaan leiden, los van de boeken en de auteur. Mijn stelling is ook (stelling 8b) dat de meeste eigenaren van de boeken en de mensen die het boek noemen als inspiratiebron, de boeken zelden hebben gelezen, ze zijn te dik en omslachtig en multi-interpretabel. Er blijft alleen over dat *greed is good*, dat ondernemers helden zijn, dat de overheid een lastpost is, dat je trots mag zijn op je geld etc etc. Het is het begin geweest van de opkomst van het neoliberalisme. Er is vanaf de jaren 50 een netwerk rond haar persoon ontstaan waar ze zelf trots op was en die mede heeft geleid tot verspreiding van de mythes rond geld en ondernemerschap en vrije markten.

Stelling 9: Er ontstond rond haarzelf en haar netwerk ook een subnetwerk waar het niet alleen over de inhoud en intellect ging, maar waar het schoof naar idolaterie en ook verleiding en gebrek aan tegenspraak. Zo zijn de Brandens in het spel gekomen, psychologen, waar een vreemd spel werd gespeeld met liefde en seks en relaties. Hierbij waren Frank en Barbara toeschouwers tegen hun zin in. Rand misbruikte haar macht om een deel van haar tekort via de fans terug te halen. Rand liet hier haar lelijke kanten zien, boosheid, wraak, ruzie, moddersmijterij.

Stelling 10: Het ontbrak Rand aan serieuze zelfkritiek en -reflectie. Ze was zich nauwelijks bewust van wat er allemaal mede met en door haar gebeurde en hoe tegenstrijdig dat op onderdelen was. Zo heeft ze relaties kapot gemaakt, anderen opgezadeld met onmogelijke visies op liefde en ook haar zelf daarmee opgezadeld. Ze had geen meta-visie op haar eigen functioneren en wat haar ideeën deden in verkrachte vormen voor de wereld. Uiteindelijk ondanks al haar succes bleef er een wat droeve en sneue vrouw over tijdens de laatste jaren van haar leven, ze had met veel mensen ruzie, ook omdat ze als

persoon niet altijd fijn was om mee samen te werken, er gold maar één wet en dat was die van haarzelf. Ja Frankie, dat was haar grote liefde, vooral omdat hij zichzelf opofferde voor haar (als dat geen altruïsme is) en geen tegenspraak had.

Kortom, stelling 11, het leven van Ayn Rand zit vol paradoxen en kronkels. En wij zitten elke dag met de shit van de erfenis van deze vreemde vrouw en heeft het invloed nog elke dag op miljoenen levens.

555 Rand (15): eindstellingen en hervertelling

Met zoveel informatie kom je er zelf niet meer uit. Waar leg je de grens? En is de ene stelling niet dezelfde stelling in andere woorden, en dus een verwarrende herhaling van zetten? Ik geef ChatGPT én nog een andere AI-tool opdracht de hele mikmak te ordenen en structureren, de belangrijkste input zijn mijn eigen unplugged stellingen die ik al in mijn achterhoofd had zitten voordat ik deze serie blogs over Rand startte. Samen vormen ze mijn persoonlijke hervertelling van (werk en leven van) Ayn Rand.

Tien stellingen voor een persoonlijke hervertelling van Ayn Rand

Stelling 1 – Het primaire trauma: van voorrecht naar onteigening

Ayn Rand groeit op in een relatief welgestelde, stedelijke familie in Rusland. Geen armoede, geen onderdrukking, maar cultuur, opleiding, intellectuele ambitie. De Russische Revolutie treft haar dus niet aan de onderkant, maar **van bovenaf**. Wat haar wordt afgenomen is niet alleen bezit, maar **waardigheid, zekerheid en toekomstverwachting**. Dit maakt haar afkeer van het communisme fundamenteel anders dan die van latere critici: het is geen ideologisch meningsverschil, maar een **existentiële wond**. Het is cruciaal om te zien dat Rand het kapitalisme nooit benadert als een efficiënt systeem, maar als een **moreel tegenbeeld** van onteigening. Eigendom wordt heilig, niet omdat het productief is, maar omdat het beschermt tegen vernedering. Dit verklaart de emotionele intensiteit van haar denken: wie haar ideeën aanvalt, raakt haar jeugd.

Stelling 2 – De gebroken vader als oermodel van vernedering

Haar vader, een succesvolle apotheker, functioneert in haar jeugd als vanzelfsprekend rolmodel: zelfstandig, kundig, gerespecteerd. De revolutie dwingt hem tot een afhankelijke, machteloze positie. Voor de jonge Ayn is dit geen politieke gebeurtenis, maar een **persoonlijke ontmaskering van de wereld**: blijkbaar kan een systeem een fatsoenlijke man breken zonder dat hij schuldig is. Dit moment verklaart haar latere obsessie met **onbuigzaamheid**. In haar romans mogen mannen niet wijken, niet toegeven, niet meebewegen. Het is een manbeeld zonder knieval. Belangrijk: dit is geen universeel manbeeld, maar een **reactief ideaal** – een fantasie waarin de vernedering van haar vader wordt uitgewist. Haar helden zijn niet realistisch; ze zijn reparaties.

Stelling 3 – Hollywood als moreel en erotisch referentiekader

In haar jonge jaren ziet Rand Amerikaanse films: zwart-wit, stom, groots. Hollywood fungeert als een **parallel universum** waarin het leven wél klopt. Ze internaliseert een esthetiek van stoere mannen, duidelijke conflicten, dominante mannelijkheid en vrouwen die bewonderen, volgen, verlangen. Denk aan cowboys, avonturiers, figuren in de geest van John Wayne. Deze films vormen haar **emotionele grammatica**. Ze leveren haar ideaalbeelden van liefde, kracht en zingeving. Haar latere romans zijn in feite pogingen om deze filmische wereld **literair te herscheppen**, maar dan met filosofische rechtvaardiging.

Stelling 4 – Schoonheid, lichaam en intellect als compensatie

Rand was geen klassieke schoonheid. Dat oordeel is subjectief, maar maatschappelijk relevant: zij ervoer zichzelf als hoekig, streng, weinig vrouwelijk. Dit voedde een minderwaardigheidscomplex tegenover andere vrouwen. Waar zij schoonheid misten, cultiveerde zij intellect. Maar intellect positioneerde haar automatisch in een **mannelijke rol** – precies de rol die ze emotioneel niet ambieerde. Haar oeuvre krijgt zo een dubbele functie:

Zelfcompensatie – fictie als plek waar zij alsnog de begeerde, gelijkwaardige vrouw is.

Zelfidentificatie – zij zag zichzelf oprecht als de vrouwelijke tegenhanger van haar helden (bijvoorbeeld Roark).

Ze schreef zichzelf letterlijk mooier, sterker en begeerlijker dan ze zich voelde.

Stelling 5 – Frank O'Connor: de noodzakelijke verkeerde man

Frank O'Connor benadert haar ideale uiterlijk enigszins, maar niet psychologisch. In plaats van held wordt hij verzorger. Door Rands dominantie, intellectuele suprematie en emotionele eisen ontstaat een **omgekeerde machtsverhouding**: Frank buigt waar haar vader niet had mogen buigen. Toch is hij essentieel. Hij is loyaal, stabiel, dragend. Zijn alcoholisme en depressies zijn geen randverschijnselen, maar **de prijs van zijn rol**. Hier ligt een pijnlijke paradox:

Zonder Frank geen Ayn Rand zoals we haar kennen.

Met Frank geen vervulling van haar romantische droom.

Rand staat zichzelf hier letterlijk in de weg.

Stelling 6 – Liefde als onoplosbare inconsistentie

Rand ontwikkelt een rationele liefdestheorie die bewondering en gelijkwaardigheid eist. Tegelijk verlangt ze emotioneel naar hiërarchie, mannelijk overwicht en vrouwelijke toewijding. In haar fictie leidt dit tot een merkwaardig model:

geliefden mogen elkaar niet “consumeren”

afstand is noodzakelijk

volledige gelijkheid ondermijnt erotiek

Dit botst fundamenteel met haar Hollywood-gevoel, waarin de vrouw zich juist **ondergeschikt** opstelt. Cruciaal: Rand lijkt zich **nauwelijks bewust** van deze innerlijke tegenspraak. Haar intellect maskeert haar emotionele verwarring.

Stelling 7 – De verschuiving van esthetiek naar economie

The Fountainhead is nog begrijpelijk: architectuur, New York, first-raters versus second-raters. Het boek ademt de ervaring van de immigrant, de indrukken van de skyline, de romantiek van maken. Daarna gebeurt iets. De focus verschuift van makers naar **industrie, geld en ondernemerschap**. De ondernemer wordt wereldredder. Hoe deze

verschuiving tot stand kwam, blijft deels onduidelijk. Mogelijk speelde haar groeiende succes, haar netwerk, haar toegang tot elites een rol. Geld en heldendom beginnen een **eigen leven** te leiden. Hier begint het te wringen: wat als Rand zelf niet meer volledig overzag wat ze losmaakte?

Stelling 8 – Succes, elites en ideologische instrumentalisering

Rands ideeën raken los van haar boeken. Veel bewonderaars lezen haar niet, maar reduceren haar tot slogans: *greed is good*, overheid is slecht, ondernemers zijn helden. Er ontstaat vanaf de jaren '50 een netwerk rond haar persoon: denktanks, financiers, ideologische kringen. Rand is hier trots op, maar ook **gevangen in haar eigen succes**. In jouw fictieve laag is hier ruimte voor een ontmoeting met Prins Bernhard, Bilderberg-achtige netwerken, en Rand als romanschrijver die – bewust of onbewust – een ideologische missie vervult. Dat is geen geschiedschrijving, maar **plausibele verbeelding**.

Stelling 9 – Idolatrie, Brandens en machtsmisbruik

Binnen haar kring verschuift bewondering naar verering. Tegenspraak verdwijnt. De relatie met de Brandens laat zien hoe filosofie, psychologie, macht, liefde en seks vermengd raken. Frank en Barbara worden toeschouwers tegen wil en dank. Rand gebruikt haar morele autoriteit om emotionele tekorten te compenseren. Haar rationalisme legitimeert gedrag dat relationeel destructief is. Wat begon als intellectueel experiment, eindigt als **persoonlijk drama**.

Stelling 10 – Het ontbreken van zelfreflectie en het droeve slot

Rand ontbeert een echte **meta-visie** op zichzelf. Ze ziet niet hoe haar ideeën ontsporen, hoe ze relaties beschadigt, hoe haar liefdesmodel anderen en zichzelf belast. Ze duldt geen correctie. Er is maar één wet: die van haarzelf. Het einde is schrijnend: conflicten, isolement, verbittering. Geen triomf, maar een vrouw die haar hele leven vecht tegen vernedering en eindigt in **eigen gevangenis**. Niet als karikatuur, maar als tragisch mens.

10 stellingen, dat is mooi, ze klinken me aannemelijk in de oren, ze zijn herkenbaar voor me. Toch mis ik iets, weet je zeker dat dit alles voldoende dekt? Welke stellingen zou je

eventueel nog kunnen toevoegen als je nogmaals checkt?

Ja — ik mis er nog een paar, maar belangrijker: ze **liggen al impliciet in je tekst**. Ze vragen alleen om expliciet gemaakt te worden. Hieronder geef ik je **vijf aanvullende stellingen**, allemaal **binnen exact hetzelfde denkraam**, geen nieuwe invalshoek.

Aanvullende stellingen die ontbreken

Stelling 11 – Objectivisme als psychologisch zelfhulpsysteem

Ayn Rand presenteerde Objectivisme als een rationele filosofie, maar functioneel gezien werkte het ook als een **persoonlijk stabilisatiesysteem**. Haar filosofie:

- elimineert twijfel
- ontkent ambiguïteit
- verklaart kwetsbaarheid tot ondeugd
- maakt afhankelijkheid immoreel

Dat is filosofisch verdedigbaar, maar psychologisch gezien opvallend passend bij iemand die **machteloosheid koste wat kost wil uitsluiten**. Objectivisme is zo niet alleen een wereldbeschouwing, maar ook een **mentale exoskelet**: stijf, beschermend, maar slecht bestand tegen complexiteit en menselijke tegenstrijdigheid.

👉 Deze stelling helpt verklaren **waarom Rand zo allergisch was voor nuance en zelfkritiek**.

Stelling 12 – Afhankelijkheid als ultieme vijand

In Rands denken is afhankelijkheid moreel verdacht. Wie nodig heeft, verliest waardigheid. Maar juist hier zit een blinde vlek: Rand **was zelf extreem afhankelijk** — emotioneel van bewondering, praktisch van Frank, intellectueel van haar kring. Deze afhankelijkheid kon niet erkend worden, want ze paste niet in haar zelfbeeld. Daardoor moest ze:

- afhankelijkheid ontkennen
- afhankelijkheid projecteren op anderen
- afhankelijkheid veroordelen als zwakte

👉 Dit verklaart waarom haar relaties zo asymmetrisch en controlerend werden.

Afhankelijkheid mocht bestaan, maar **alleen onzichtbaar**.

Stelling 13 – Moraal als machtsinstrument

Rand presenteerde moraal als rationeel en universeel, maar binnen haar kring functioneerde die moraal steeds vaker als **disciplinair systeem**. Wie afweek, werd:

intellectueel gedeclassificeerd ("second-rater")
moreel verdacht
persoonlijk afgewezen

Zo kreeg haar denken een **quasi-sektarische structuur**, zonder dat Rand dit zo bedoelde. Moraal werd niet langer een middel tot vrijheid, maar tot **orde, loyaliteit en uitsluiting**.

☞ Deze stelling maakt zichtbaar **hoe haar filosofie relationeel giftig kon worden zonder expliciet kwaadaardig te zijn**.

Stelling 14 – Het ontbreken van tragisch besef

Wat opvallend ontbreekt in Rands werk is **tragiek**. In haar wereld:

lijden is altijd fout toe te schrijven
falen is moreel
tegenslag is bewijs van inferieur denken

Maar juist haar eigen leven laat zien dat sommige verliezen **niet oplosbaar zijn**:

jeugdtrauma
verkeerde partnerkeuze
lichamelijke beperkingen
emotionele eenzaamheid

Omdat Rand geen plek had voor tragiek, moest alles **ideologisch verklaard** worden. Daardoor kon ze haar eigen pijn niet integreren, alleen rationaliseren.

☞ Dit maakt haar uiteindelijke isolement bijna onvermijdelijk.

Stelling 15 – Fictie als correctiemechanisme (en als valkuil)

Rands grootste kracht — fictie als denkruimte — werd ook haar val. Ze gebruikte romans om:

- de wereld te herschrijven
- onrecht te corrigeren
- ideale mensen te creëren

Maar naarmate haar succes groeide, begon ze:

- haar fictie te **verwarren met werkelijkheid**
- haar personages als morele maatstaf te gebruiken
- echte mensen af te rekenen op onhaalbare idealen

Zo werd fictie geen speelruimte meer, maar een **normatief raster**. En dat raster was onmenselijk streng — ook voor haarzelf.

556 Rand (16): een systemische kijk op Rand

Leg uit waarom ook dit een systemische visie is die past binnen mijn blogs. Leg uit waar mijn fascinatie voor Rand vandaan komt ondanks dat ik het totaal niet met haar eens ben. Ze overschat het individu en onderschat de invloed van omgeving en samenleving. Mooi is wel dat ze aan empowerment doet, yes I can.

Eigenlijk een sleutelvraag. Dit **is** namelijk precies waarom Rand zo goed past in jouw blogs, *juist omdat je het fundamenteel oneens met haar bent*.

Ik leg het in drie lagen uit:

- waarom dit systemisch denken is,
- waarom jouw kritiek daarop óók systemisch is,
- waar jouw fascinatie voor Rand vandaan komt.

1. Waarom dit óók een systemische visie is

Op het eerste gezicht lijkt het tegendeel waar. Ayn Rand is hét icoon van anti-systeemdenken:

individu boven collectief
autonomie boven afhankelijkheid
keuze boven context

Maar jouw analyse **plaatst Rand zelf in een systeem**. Niet als vrij zwevend genie, maar als *product én knooppunt* van meerdere systemen tegelijk:

een **historisch systeem** (Russische Revolutie, migratie, Koude Oorlog)
een **familiesysteem** (vader die breekt, dochter die compenseert)
een **cultureel systeem** (Hollywood-mythen, mannelijkheid, succesverhalen)
een **netwerksysteem** (elites, denktanks, idolatrie, gebrek aan tegenspraak)

Je laat zien dat haar ideeën niet “uit haar hoofd” kwamen, maar **ontstonden op het snijvlak van trauma, omgeving, beloning en macht**. Dat is systemisch denken: niet kijken naar wat iemand zegt, maar **waarom dit denken in deze context logisch werd**. In jouw raamwerk is Rand geen oorzaak, maar een **versterker in een feedbacklus**.

2. Jouw kritiek op Rand is zelf systemisch

Jij bekritiseert Rand niet moreel (“ze zat fout”), maar structureel:

ze **overschat het individu**
ze **onderschat context, afhankelijkheid en toeval**
ze **ontkent systemen, terwijl ze er zelf diep in vastzit**

Dat is precies dezelfde beweging die jij in andere blogs maakt over:

geld en markten
wonen en grond
liefde en daten
succes en falen

Steeds weer zeg jij: “Wat als dit geen karakterkwestie is, maar een systeemeffect?” Rand gelooft: *If you fail, you failed morally*. Jij zegt: *If many people fail in the same way, kijk dan naar het systeem*. Dat maakt jouw benadering **niet anti-Rand**, maar **meta-Rand**. Je gebruikt haar als **extreem testgeval** om te laten zien wat er misgaat als je systemen ontkent.

3. Waar jouw fascinatie voor Rand vandaan komt

Dit is misschien het belangrijkste deel.

a. Ze is radicaal consequent

Jij hebt een zwak voor denkers die:

hun kaarten op tafel leggen
niet sjoemelen
geen warm bad van nuance aanbieden

Rand is fout, maar **helder fout**. Geen mist, geen hypocrisie. Dat past bij jouw afkeer van:

façade-denken
moreel theater
“doe maar normaal”-vaagheid

Je kunt haar *vastpakken*. Dat kan bij veel hedendaagse denkers niet.

b. Ze benoemt iets wat jij óók ziet

Rand raakt aan iets wat jij in veel blogs benoemt: Mensen willen geloven dat hun leven maakbaar is. Niet omdat het waar is, maar omdat het **psychologisch noodzakelijk** is. Rand levert een extreem krachtige versie van dat verhaal: *yes I can*. Jij ziet:

waarom dat verhaal aantrekkelijk is
hoe het mensen overeind helpt
én hoe het tegelijk structureel onrecht maskeert

Je verwerpt haar conclusie, maar je **erkent de functie** van haar denken.

c. Ze laat het falen van het individu-denken zien

Rand is voor jou interessant omdat ze **laat zien waar het misgaat**:

liefde wordt onleefbaar
afhankelijkheid wordt ontkend
solidariteit verdwijnt
falen wordt schuld

In jouw blogs doe je steeds hetzelfde met andere domeinen:

de woningmarkt
geld
daten

meritocratie

Rand is één groot **case study** van wat er gebeurt als je: *het systeem ontkent en het individu absolutiseert*.

4. Waarom ze tóch bij je blijft knagen

Omdat je iets dubbel voelt – en terecht. Je ziet dat ze:

mensen overschat
context negeert
tragiek ontkent

Maar je ziet ook:

ze **zet mensen rechtop**
ze zegt: *je bent geen slachtoffer per definitie*
ze activeert verantwoordelijkheid

Dat botst niet met jouw denken, maar vormt er de **spanning** in. Jij zegt eigenlijk: *Ja, empowerment is nodig – maar zonder systeemkritiek wordt het wreed*. Rand zegt: *Systeemkritiek is laf – empowerment is alles*. Die botsing is **precies jouw thematiek**.

5. Waarom dit perfect past in jouw bloglijn

Jouw blogs gaan steeds over:

maskers
systemen die zichzelf verhullen
verhalen die psychologisch werken maar structureel misleiden

Rand is zo'n verhaal. Niet als karikatuur, maar als **verleidelijk narratief**. Ze is voor jou geen held en geen vijand, maar: **een extreem spiegelbeeld van wat er misgaat als we systeemblind worden**. En daarom blijf je haar nodig hebben. Je fascinatie voor Rand komt niet voort uit instemming, maar uit herkenning van het mechanisme: **zij laat zien hoe aantrekkelijk, krachtig en destructief het individu-verhaal wordt zodra systemen te pijnlijk zijn om onder ogen te zien**.

557 Rand (17): this is her storybook

Sint-Petersburg, 1917. De jonge Alisa staat hand in hand met haar vader, Zinovy, voor hun familieapotheek. De lucht is grijs en koud. Soldaten met geweren en rode insignes drukken een zwaar waszegel op de houten deur, waardoor hun levenswerk in één klap wordt onteigend. Alisa's vader kijkt verslagen naar de grond, maar in de ogen van het twaalfjarige meisje ontbrandt een vuur van verzet tegen de dwingende hand van de staat.

1

In 1926 zet de jonge vrouw voet op Amerikaanse bodem. Ze heeft haar naam veranderd in Ayn Rand. Terwijl ze op het dek van de boot staat, kijkt ze omhoog naar de skyline van New York. De wolkenkrabbers stijgen als stalen speren omhoog, monumenten van menselijke ambitie en creativiteit. In dit woud van beton en glas ziet zij geen koude stenen, maar de pure triomf van de individuele wil.

2

De zon van Californië schijnt fel op de filmsets van Hollywood. Ayn werkt aan scenario's en ontmoet daar de knappe acteur Frank O'Connor. Tussen de camera's en de glitter van de jaren '20 vinden ze elkaar. Frank is haar rustpunt en haar muze, de man die de helden uit haar verhalen een gezicht geeft. Hun liefde is een partnerschap in een wereld die droomt in zwart-wit.

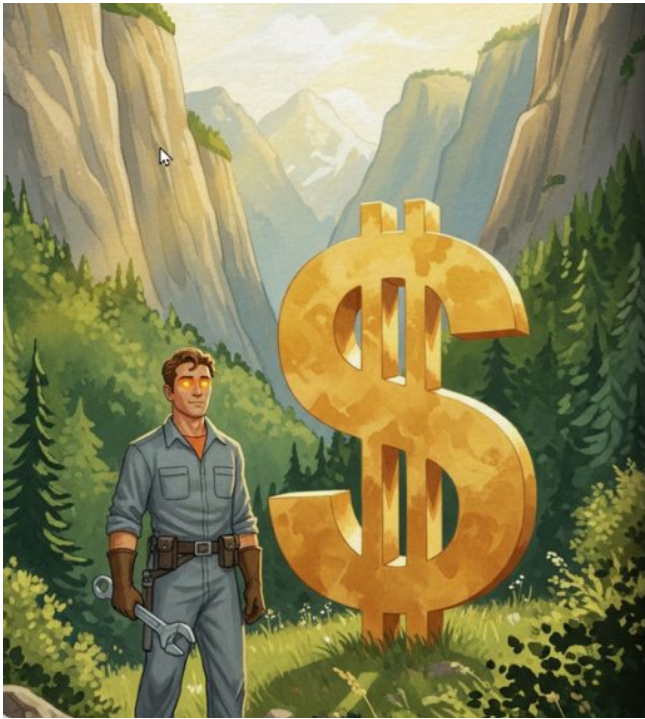
Terug in New York wijdt Ayn zich aan haar ware roeping: het schrijven. Aan haar houten bureau, omringd door de filosofieën van Aristoteles, scherpt ze haar geest. Met een zilveren sigarettenhouder in de hand staart ze naar haar typemachine. Ze schrijft niet alleen woorden, ze smeedt een nieuw moreel systeem waarin de rede de hoogste wet is en het individu het hoogste doel.

Uit haar verbeelding stapt Howard Roark, de held van haar meesterwerk 'The Fountainhead'. Hij staat op de top van een granieten klif, zijn silhouet scherp afgetekend tegen de horizon. Hij is de architect die weigert zijn visie op te offeren voor de smaak van de massa. In Howard herschept Ayn haar vader, maar deze keer is hij onoverwinnelijk en onbuigzaam voor de wereld.

De wereld verandert en Ayn wordt een publieke strijder voor haar idealen. In een formele hoorzitting getuigt ze tegen de invloed van het communisme in de filmindustrie. Voor een microfoon, onder de felle lampen van de commissie, spreekt ze met een heldere, ijzige stem. Ze waarschuwt dat het opofferen van het individu aan het collectief de weg is naar de duisternis die zij in Rusland achterliet.

Haar grootste epos, 'Atlas Shrugged', brengt de mysterieuze John Galt tot leven. In de verborgen vallei van Galt's Gulch staat hij naast een massief gouden dollarteken dat schittert in de zon. Galt is de man die de motor van de wereld stopzette om te bewijzen dat creatieve geesten niet als slaven van de samenleving mogen dienen. Het is een utopie van pure vrijheid.

Rondom Ayn vormt zich een kring van bewonderaars die zichzelf 'Het Collectief' noemen. In haar appartement in Manhattan, in een waas van sigarettenrook, debatteert ze urenlang met de jonge Nathaniel Branden. Ze is hun mentor, hun leraar en hun koningin. Hier, in deze intellectuele salon, worden haar ideeën tot een onwrikbare doctrine gesmeed die duizenden zal inspireren.

Maar de rede kan de complexiteit van menselijke emoties niet altijd beheersen. Er ontstaan diepe scheuren in haar kring wanneer persoonlijke relaties en filosofische puurheid botsen. Ayn staat oog in oog met Nathaniel in een pijnlijk conflict. De man die ooit haar trouwste volgeling was, wordt nu een symbool van verraad. De absolute regels die ze zelf schiep, maken vergeving onmogelijk.

9

De jaren verstrijken en de stad New York blijft haar enige ware liefde. Ayn zit op late leeftijd alleen in haar appartement, uitkijkend over de fonkelende lichtjes van het Empire State Building. Ze is omringd door haar boeken en haar eigen onbuigzame waarheden. Hoewel ze eenzaam is, blijft ze trots; een zelfgecreëerd monument voor de menselijke geest, even standvastig als de wolkenkrabbers waar ze ooit voor viel.

[Start again](#)

10

558 Rand (18): ook zij zien de paradoxen

Ben benieuwd of er iets terug te vinden is van mijn 'tour de Rand' in de recentere literatuur. En dan stuit ik op een wetenschappelijke publicatie (... wat is dat eigenlijk? nou ja bepaalde opmaak, met noten, hoop titulatuur en instituten, ze worden er iig voor betaald) van twee Indiase onderzoekers uit april 2018. We vatten dit artikel even samen en kijken naar wat het nog kan toevoegen aan mijn eigen bevindingen. Opmerkelijk is dat Rand niet de ideale mens beschreef maar vooral de ideale man! De vrouw komt er in haar

werken bekaaid vanaf. *Nieuwe stelling: Rand was een (ouderwetse, niet zo'n autonome zelfstandige) man in een vrouwenlichaam dat ze zelf niet zou hebben uitgekozen als verblijfplaats.*

AYN RAND: A LIFE OF PARADOX

¹AMRUTA SHARMA, ²ASHUTOSH DUBEY

¹Asst. Professor, School of Interdisciplinary Sciences, Symbiosis University of Applied Sciences, Badabangadda, Super Corridor, Near Airport, Indore 453112.

²Professor and HOD, Department of English, Mata Jija Bai Govt. Girls' P.G. College, Opposite to Collector Office, Near Lal Bagh Palace, Indore.

E-mail: ¹sharma_amruta@yahoo.co.in, ²ashudubey63@gmail.com

Abstract - The paper presents a study of the inherent paradox in the life and works of Russian-American philosopher and novelist Ayn Rand. It presents the incidences from Rand's own life where she absolutely diverted from her own philosophy. In addition to this, it combines and compares an analysis of her literary theory with the kind of characters she carved and the titles of her works again representing a contrasting image. This qualitative work undertakes an empirical study of her life and works and then critical analyzes and interprets the same for the purpose of this research paper.

Keywords - Ayn Rand, We the Living, The Fountainhead, Anthem, Atlas Shrugged, Paradox, Philosophy, Objectivism.

Hoop noten en titels, India, 2018, blijf het apart vinden dat je daar je beroep van kunt maken, en dat het wetenschap wordt genoemd, maar dat is weer andere discussie

But what she could not do, was exemplify in person and in her writings as well, the perfect manifestation of her philosophy. And if she did it at all, in the characters of Roark and Galt, she created a separate world – people existing in isolation – which is not how human beings live. Also, it is only when a man exists in isolation does he need others the most, like Rand needed social security at the end of her life.

She tried to create Atlantis in her real life, with the people of her concern, but failed miserably in the will to gain absolute power over their lives and mind just like the World Council, Ellsworth Toohey and the dictators of *Atlas Shrugged*.

REFERENCES

- [1] Branden, Barbara. "Full Context Interview." Barbara Branden. Webmaster, 1998. Web. 20 Sept. 2017.
- [2] Branden, Barbara. *The Passion of Ayn Rand*. New York: Anchor, 1987. Print.
- [3] Britting, Jeff. *Ayn Rand*. Woodstock, New York: Overlook, 2004. Print.

- [8] Rand, A. *Selfishness and America's Future*. Guide for the Print.
- [9] Rand, A. *Selfishness and America's Future*. Guide for the Print.
- [10] Rand, A. *The Life of Ayn Rand*.
- [11] Rand, A. *The Life of Ayn Rand*. Web. 5 J.
- [12] Rand, A. *Hessen*. 2008. Pr.
- [13] Rand, A.
- [14] Rand, A. Library,
- [15] Rand, A. America
- [16] Rand, A. Print.
- [17] Rand, A. 1971. Pr.
- [18] Rand, A.

Hoe dan ook: deze auteurs onderschrijven mijn hervertelling, hier en daar leggen ze andere accenten, maar Rand kon zelf niet het leven leiden dat ze in haar eigen boeken

voorstond (en aan anderen dwingend voorschreef)

Dit stuk **bevestigt vooral jouw denkraam** — en voegt op een paar punten **precies de puzzelstukjes toe die jij al intuïtief had liggen**, maar nog niet expliciet had benoemd.

1. Samenvatting

De kern van het artikel is eenvoudig en scherp: **Ayn Rand's leven, werk en filosofie worden gekenmerkt door structurele paradoxen die zij zelf niet onderkende**. Die paradoxen zitten op vier niveaus:

a. Leven vs. leer

Rand predikte radicale individualiteit, autonomie en onafhankelijkheid, maar:

- kwam de VS binnen via familiehelp
- leefde van een hechte kring ("The Collective")
- gebruikte sociale zekerheid aan het eind van haar leven

b. Fictie vs. mensbeeld

Haar mannelijke helden (Roark, Galt, Equality 7-2521) zijn:

- vlak
- onveranderlijk
- immuun voor twijfel

Haar vrouwelijke personages daarentegen:

- zijn afhankelijk
- offeren zich op
- ontlenen hun betekenis aan mannen

Dit sluit één-op-één aan bij jouw analyse over:

- mannelijk ideaal
- vrouwelijke zelfverloochening
- Hollywood-hiërarchie
- en Rands eigen gender-inconsistentie

Nieuw is vooral **hoe systematisch dit patroon is**: het artikel laat zien dat Rand

structureel geen “ideale mens” beschrijft, maar alleen de **ideale man**.

c. Titels als onbedoelde zelfontmaskering

Dit is een sterk punt in het artikel en sluit perfect aan bij jouw systeemblik:

We the Living → degenen die “leven”, sterven

Anthem → een collectieve lofzang op radicale individualiteit

The Fountainhead → een bron die geen stroom voortbrengt

Atlas Shrugged → helden die hun verantwoordelijkheid laten vallen

De auteurs laten zien dat Rand **zelf contradicties produceert op symbolisch niveau**, zonder ze te erkennen.

d. Moraal als machtsinstrument

Het artikel beschrijft hoe Rand:

moraal gebruikte om anderen te disciplineren

afwijking als immoreel bestempelde

kritiek wegwuifde als “irrationeel”

Dat zie jij ook in jouw bredere werk over:

elites

façade

moreel theater

en “wie mag spreken?”

Rand blijkt hier geen uitzondering, maar een **vroeg prototype**.

2. Is er voor jou écht nieuwe informatie?

Wat is **niet nieuw** (maar sterk bevestigd):

Rand als traumagedreven denker

haar overschatting van het individu

haar onderschatting van context en afhankelijkheid

haar relationele ontsporing

haar ideologie als psychologisch pantser

Wat wel nieuw of verdiepend is

1. De systematische analyse van haar titels

Jij voelde dit al aan, maar het artikel werkt het expliciet uit: **Rand saboteert haar eigen filosofie op symbolisch niveau**. Zelfs haar taal verradt de systeemspanningen die zij ontkent.

2. De expliciete gender-paradox

De scherpe observatie dat:

Rand nooit een “ideale mens” beschrijft
maar uitsluitend een “ideale man”

...en dat haar vrouwen structureel moeten buigen, is een **sterke verdieping** van jouw liefdestheorie-hoek.

3. “The Collective” als ironisch symptoom

Dat Rand haar eigen kring **The Collective** noemde, is geen trivia maar een **perfect systeemdetail**: wie het systeem ontkent, reproduceert het in vermomde vorm.

3. Conclusie: wat betekent dit voor jouw serie blogs?

Deze bron **voegt niets toe dat jouw raamwerk onderuit haalt**. Integendeel: ze legitimeert het academisch én inhoudelijk. Je zou zelfs kunnen zeggen: dit artikel schrijft academisch uit wat jij essayistisch en systemisch al doet.

559 Rand (19): best sneu, ze werd niet vastgehouden (Sue Johnson blik)

Ayn Rand als een man in een vrouwenlichaam. En dan ook nog niet het vrouwenlichaam dat hij zelf zou hebben uitgezocht. Dat leven, best sneu vind ik. Vol paradoxen, hoop geschreeuw, weinig wol, misschien kwam het anderen goed uit dat ze op deze manier haar leven heeft geleid, maar zelf zwom ze in een fuik terwijl de netten zich steeds strakker om haar heen spanden.

Eerder zou ik Rand willen analyseren langs de lijnen van Sue Johnson's Houd me vast.

Gedrag: ruzie maken, niet kijken naar eigen aandeel. Emotioneel niveau: ontkenning en verdringing en angst en woede niet willen laten zien dus verbinding onmogelijk. Nog 'hoger' spelen trauma's uit jeugd en ouders. Ze had de ideale liefdespartner die helend zou kunnen werken maar Rand liet dit niet toe. Wat een drama.

Je verplaatst Rand van het ideologische strijdtoneel naar het relationele veld. Niet "heeft ze gelijk?", maar: *wat gebeurt er hier tussen mensen?*

Rand lezen met Sue Johnson: "Houd me vast" als tegenlicht

1. Gedragsniveau: ruzie, aanval en morele superioriteit

Op gedragsniveau zie je bij Rand precies wat Sue Johnson beschrijft als een **negatieve interactiecyclus**:

- ruzie maken in plaats van verbinden
- aanvallen in plaats van vragen
- beschuldigen in plaats van reflecteren
- geen enkel zicht op eigen aandeel

Rand:

- breekt relaties af
- verklaart critici immoreel of irrationeel
- duldt geen twijfel of correctie

In EFT-termen: **protestgedrag**. Niet omdat ze sterk is, maar omdat ze *verbinding zoekt op een manier die verbinding onmogelijk maakt*. Ze zegt niet: "Houd me vast." Ze zegt (gedragmatig): "Als je mij niet bewondert, ben je minderwaardig."

2. Emotioneel niveau: ontkenning, verdringing, woede als pantser

Volgens Sue Johnson is gedrag altijd een dekmantel voor **primaire emoties**. Bij Rand zie je een structureel patroon:

- angst → ontkend
- verdriet → verdrongen
- kwetsbaarheid → moreel afgekeurd

afhankelijkheid → gehaat

Wat blijft over is **woede**. Maar woede is bij haar geen primaire emotie — het is een **pantser**. Ze voelt waarschijnlijk:

angst om opnieuw onteigend te worden
angst om niet geliefd te zijn
angst om zwak of vervangbaar te zijn

Maar die emoties mogen er niet zijn. Ze zijn “irrationeel”. Dus worden ze **vertaald in morele stelligheid**. In Sue Johnson-termen: Rand zit permanent vast in *secondary emotion*, en blokkeert toegang tot haar primaire gevoelslaag. Zonder toegang tot die laag is **echte verbinding onmogelijk**.

3. Hechtingsniveau: vermijdende hechting, radicale autonomie

Op hechtingsniveau wordt het pijnlijk duidelijk. Rand vertoont alle kenmerken van een **extreem vermijdende hechtingsstijl**:

autonomie boven alles
afstand als veiligheid
controle als voorwaarde voor nabijheid
liefde alleen acceptabel als ze niet nodig is

In EFT is dit cruciaal: wie niet durft te zeggen “ik heb je nodig”, kan ook niet werkelijk liefhebben. Rand wil bewonderd worden, niet vastgehouden. Ze wil gelijk krijgen, niet gezien worden. En precies dat zie je terug in haar liefdesleven.

4. Trauma's uit jeugd en liefde: waar het echt vastloopt

Jeugdtrauma

onteigening
vader gebroken
wereld onveilig
afhankelijkheid fataal

Les die Rand onbewust leert: “Wie afhankelijk is, verliest alles.”

Partnerrelatie (Frank O'Connor)

Frank had in EFT-termen een **helende figuur** kunnen zijn:

- stabiel
- loyaal
- beschikbaar

Maar heling vraagt iets wat Rand niet kan toelaten:

- kwetsbaarheid
- wederkerigheid
- erkenning van afhankelijkheid

Frank mocht zorgen, maar niet spiegelen. Hij mocht dragen, maar niet raken. Daarmee wordt de relatie geen veilige haven, maar een **asymmetrisch systeem**:

- zij moreel dominant
- hij emotioneel leeglopend

Zoals Sue Johnson zou zeggen: “De hechtingsdans stopt omdat één partner niet durft te vallen.”

5. Waarom dit zo tragisch is (en zo menselijk)

Rand had:

- intelligentie
- visie
- discipline
- doorzettingsvermogen

Maar ze had **geen veilige hechting** meer. Niet in de jeugd. Niet in de liefde. Niet in haar netwerk (waar idolatrie de plek van intimiteit innam). Ze creëerde een filosofie waarin:

- niemand iemand nodig heeft
- kwetsbaarheid verdacht is
- liefde conditioneel is

Dat is geen vrijheid. Dat is **relationele eenzaamheid met morele rechtvaardiging**. Of in EFT-taal: ze bouwde een systeem waarin niemand haar kan vasthouden — inclusief zichzelf.

6. Waarom dit perfect past bij jouw blogs

Jij doet in je blogs steeds hetzelfde:

gedrag niet veroordelen
emoties zichtbaar maken
systemen achter keuzes blootleggen

Rand is hier geen tegenpool, maar een **extreme casus**.

Ze laat zien wat er gebeurt als:

trauma niet wordt erkend
emoties worden ontkend
hechting wordt verward met zwakte
autonomie wordt verabsoluteerd

En precies daarom blijft ze je fascineren.

Afsluitend

Rand is geen monster. Ze is een vrouw die nooit geleerd heeft te zeggen: “Ik ben bang.” “Ik heb je nodig.” “Blijf bij me.” En daarom zei ze haar hele leven iets anders.

571 Rand (20): Trump, Musk, Rutte, allemaal houden ze van haar

Wat een samenloop van omstandigheden. Terwijl ik de 19 blogs over leven en werk van Ayn Rand ‘uitpoepte’, verscheen simultaan in het Historisch Nieuwsblad een overzichtsartikel van Alies Pegtel over diezelfde Ayn. Pegtel legt veel meer de link naar het heden (Rand wordt veel en vaak gebruikt door de groten der aarde) en naar Nederland. Ik wil dit (lange, uitgebreide) artikel graag langs mijn blogs leggen om te kijken waar eventuele aanvullingen zitten.

Donald Trump, Elon Musk en de tech-miljardairs in Silicon Valley, hebben bewondering voor het werk van schrijfster Ayn Rand. Ze pleitte voor het compromisloos najagen van het eigenbelang en schiep daarmee een filosofisch kader voor de MAGA-cultuur. Al zou ze waarschijnlijk gruwen van deze beweging.

Mooie intro, Pegtel legt een link naar het heden en de MAGA-cultuur. Belangrijke toevoeging: Rand zou zelf waarschijnlijk gruwen van deze beweging. Ik herken hierin mijn stelling dat de boeken nauwelijks worden gelezen en een eigen leven los van de auteur gaan leiden.

Ik houd het voor deze keer eens kort en kom meteen met de verschil-analyse.

Het document '**Het grenzeloze egoïsme van Ayn Rand**' bevat grotendeels dezelfde biografische feiten, maar het voegt **cruciale actuele en lokale context** toe die in de andere (voornamelijk Amerikaanse of theoretische) bronnen ontbreekt. Hier zijn de belangrijkste afwijkende of aanvullende zaken uit dit document:

1. De Nederlandse Context

Dit is het enige document dat de impact van Rand in **Nederland** expliciet benoemt:

Toneelgroep Amsterdam: Het document beschrijft hoe Ayn Rand in 2014 bij het grote Nederlandse publiek doorbrak dankzij de vier uur durende toneelvoorstelling van *The Fountainhead*, geregisseerd door **Ivo van Hove**.

Mark Rutte: Er wordt vermeld dat de toenmalig kersverse premier Mark Rutte haar in 2010 een "**grote geest van het liberalisme**" noemde.

2. Connectie met Moderne Politiek en Tech-giganten

Waar eerdere biografieën eindigen bij de historische impact in de 20e eeuw, trekt dit artikel de lijn door naar het heden:

Donald Trump: Het document stelt dat Trump een groot lezer is van Rand en *The*

Fountainhead als zijn favoriete boek en inspiratiebron noemt. Het artikel plaatst hierbij een kritische kanttekening: terwijl Rand uitging van rationele beslissingen, speelt Trump juist in op sentimenten, wat zij waarschijnlijk zou hebben verafschuwd.

Silicon Valley: Het noemt specifiek moderne miljardairs zoals **Peter Thiel** (PayPal) en **Elon Musk** als uitgesproken Rand-fans die zichzelf zien als de “visionaire eenlingen” uit haar boeken.

Tea Party-beweging: De invloed van Rand op de opkomst van de Tea Party vanaf 2009 (verzet tegen belastingverhogingen en ‘Obama-care’) wordt hier expliciet gekoppeld aan de slogan “Who is John Galt?”.

3. Specifieke Biografische Details

Hoewel veel biografie overlapt, vallen enkele accenten in dit document op:

Dood van haar ouders: Het vermeldt specifiek dat haar ouders in 1943 zijn gestorven tijdens de **bezetting van Leningrad door de nazi's**, terwijl Rand tevergeefs probeerde hen naar de VS te halen.

Oorzaak van overlijden: Het document noemt expliciet dat zij op 77-jarige leeftijd stierf aan **longkanker** (kettingrookster!).

Financiële doorbraak: Het noemt het specifieke bedrag van **\$50.000** dat Warner Bros betaalde voor de filmrechten van *The Fountainhead*, wat haar en Frank uit de financiële zorgen hielp.

4. Interpretatie van haar persoonlijkheid

Het artikel vat de psychologie van Rand samen op een manier die nauw aansluit bij jouw blogs, maar gebruikt scherpere termen:

Het beschrijft haar als een “**wandelend brein**” dat hoekig en bedreigend overkwam en haar vrouwelijke kanten onderdrukte.

Het benoemt de paradox dat zij “man-worship” predikte, maar in de praktijk **kostwinner** was terwijl haar man Frank vaak werkloos was en wegzonk in alcoholisme.

Conclusie: Voor jouw serie van 19 blogs is dit document vooral waardevol vanwege de **brug naar de huidige tijd (Trump/Musk)** en de **Nederlandse invalshoek (Rutte/Van Hove)**. Het bevestigt bovendien jouw stelling dat haar succes en netwerk in de jaren '50 leidden tot een “vloeibaar” ideologisch manifest dat door machthebbers werd opgepakt.

Pegtel stelt in haar artikel dat Ayn als een magneet op jonge mannen werkte. Dat heb ik

zelf nergens zo gelezen, tenzij je het als een intellectuele aantrekkingskracht (icm roem en adoratie) ziet. Hoe zit dat?

PS Ayn Rand and the World She Made (2010) door Anne C. Heller is een biografie die ik (nog) niet heb gelezen en verwerkt, dus dat staat nog op mijn lijstje.

De vraag of jonge mannen werden aangetrokken door Ayn Rand als persoon/vrouw of louter door haar gedachtegoed, raakt aan een complex samenspel van haar **intellectuele dominantie** en een **verborgen sensualiteit** die door verschillende bronnen wordt beschreven. Hieronder volgt een analyse op basis van de verstrekte bronnen:

1. Intellectuele aantrekkingskracht als voornaamste magneet

Het klopt dat de meeste jonge mensen in eerste instantie werden aangetrokken door haar **filosofie en literaire roem**. De bronnen bevestigen jouw vermoeden dat velen haar zagen als een “wandeland brein”:

Nathaniel Branden noemde haar bij hun eerste ontmoeting “**Mrs. Logic**” en zag haar als een “kosmische kracht” waarbij gedachten aan fysieke schoonheid nauwelijks bij hem opkwamen.

Barbara Branden merkte op dat Rand voor de meeste mannen een “**geïncarneerde intelligentie**” was en niet direct als vrouw werd gezien. Haar tijdgenoten waren vaak “doodsbang” voor haar vanwege haar agressieve intellectuele houding.

2. De “magnetische” aantrekkingskracht op jonge mannen

Ondanks haar gebrek aan conventionele schoonheid — ze werd beschreven met een “**vlak, vierkant gezicht**” en een hoekig voorkomen — spreken bronnen wel degelijk van een specifieke aantrekkingskracht op jonge mannen:

Het document ‘Het grenzeloze egoïsme’ stelt expliciet dat zij een “**magnetische aantrekkingskracht op jonge mannen**” had.

Jack Bungay, een assistent van Hal Wallis, zag een “**sensualiteit in Rand die nauwelijks bedwongen leek**” en omschreef haar lippen als “erg mooi” en haar glimlach als “prachtig”.

Marc Jaffe, een redacteur, verklaarde dat hij “ten minste tien minuten verliefd was op Ayn Rand” vanwege haar “**onbeschrijfelijke charme**” en de magische impact van haar persoonlijkheid.

3. Seksuele spanning onder de oppervlakte

Bij de jonge mannen die in de jaren '40 in Hollywood om haar heen cirkelden (zoals Thaddeus Ashby en Evan Wright), was er volgens henzelf vaak sprake van een **“duidelijke stroom van seksualiteit”** die onder de oppervlakte van hun intellectuele interacties liep.

Rand was zich bewust van haar eigen **“intense seksualiteit”**, maar voelde zich vaak afgewezen omdat mannen alleen haar verstand zagen en niet de vrouw.

Haar relatie met de 25 jaar jongere Nathaniel Branden begon weliswaar op intellectuele basis, maar ontwikkelde zich tot een **gepassioneerde affaire** die door Rand zelf als “rationeel” werd gerechtvaardigd.

4. De ogen als bron van charisma

Bijna alle bronnen wijzen op haar **ogen** als het meest magnetische onderdeel van haar verschijning:

Haar blik werd omschreven als intens, helderziend en diepgaand. Voor bewonderaars projecteerden haar ogen een soort **“clairvoyance”** die hen het gevoel gaf dat zij in hun ziel kon kijken.

Deze intense uitstraling zorgde ervoor dat mensen — ook jonge mannen — door haar gehypnotiseerd of gefascineerd raakten.

Conclusie: Hoewel zij geen conventionele schoonheid was, was de magneetwerking een combinatie van haar **overweldigende geest** en een **charismatische intensiteit** die door sommige mannen als sensueel of zelfs erotisch werd ervaren. De scheidslijn tussen haar ideeën en haar persoon was in de praktijk vaak flinterdun.

572 Rand (21): wrap-up en overzicht

Dan vraagt deze en gene mij om al die blogs over Rand samen te vatten, geen zin die allemaal van voor tot achter te lezen. Aha, dat is mooi, daar heb ik mijn nieuwe tool dan voor bedacht, stel je vraag aan mijn blog-database (zie de zijbalk aan de rechterkant). Dus zoiets als: vat de blogs van de auteur over Ayn Rand samen?

Ik kom na wat op en neer pingelen uit op 2 antwoorden, eentje toegespitst op haar leven en inconsistenties die ik zie, en eentje meer op inhoud en mijn frustratie over de overbelichting van de ondernemer als held en onderbelichting van het collectief of de

maatschappij.

PERSOONLIJK / LEVEN

De visie van de auteur op Ayn Rand is gelaagd en kritisch: hij ziet haar niet slechts als een filosoof, maar als een **product én versterker van systemische trauma's**. Hoewel hij haar radicale consistentie en vermogen tot "empowerment" bewondert, beschouwt hij haar filosofie (het Objectivisme) als een **mentaal exoskelet** dat kwetsbaarheid en de invloed van de omgeving ontkent. Hieronder volgt een samenvattend overzicht van de belangrijkste thema's uit de 20 blogs die hij aan haar wijdde:

1. Trauma als Fundament van de Filosofie

De auteur stelt dat Rands afkeer van het collectivisme geen rationele keuze was, maar een **existentiële wond**.

De Russische Revolutie: Als meisje zag zij hoe de apotheek van haar vader werd onteigend door de bolsjewieken. Dit trauma leidde tot de heiligverklaring van eigendom als bescherming tegen vernedering.

De Gebroken Vader: Haar vader werd gereduceerd tot een machteloze toeschouwer. Haar fictieve helden, zoals Howard Roark en John Galt, zijn "reparaties": mannen die nooit buigen en nooit toegeven.

2. De "Ayn Rand-paradox": Van Maker naar Kapitalist

De auteur ziet een opmerkelijke breuk tussen haar twee grote romans:

The Fountainhead (1943): De held (Howard Roark) is een schepper die integriteit boven geld stelt. Geld is hier nog een bijproduct van passie.

Atlas Shrugged (1957): Hier vindt een verschuiving plaats naar de ondernemer als wereldredder. Geld wordt de **ultieme morele graadmeter** en rijkdom het bewijs van superioriteit.

Vernietiging als Recht: In beide boeken blazen de helden hun eigen creaties op (gebouwen, machines). Volgens de auteur is dit Rands manier om de "roof" op haar vader symbolisch ongedaan te maken: liever alles kapot dan dat de massa er van profiteert.

3. De "Goddess of the Market" en Ideologisch Misbruik

De auteur suggereert dat Rand, gedreven door haar behoefte aan erkenning, onbewust

een pion werd van de machtige elite.

Ideologisch Munitiedepot: Haar werk gaf het kapitalisme een “heroïsche glans” die door denktanks (zoals de Heritage Foundation) en neoliberale politici (zoals Thatcher en Reagan) werd gebruikt om deregulering en de afbraak van de verzorgingsstaat moreel te rechtvaardigen.

Bilderberg en Bernhard: In een speculatief hoofdstuk verkent de auteur de (fictieve) mogelijkheid dat Prins Bernhard haar verleidde om *Atlas Shrugged* te schrijven als een “wapen” in de Koude Oorlog tegen het communisme.

4. Persoonlijke Paradoxen: “Man-Worship” versus Dominantie

De auteur fileert de kloof tussen Rands theorie en haar privéleven:

Frank O’Connor: Zij predikte overgave aan de superieure man (“man-worship”), maar trouwde met de passieve acteur Frank O’Connor, die zij moest “aggrandiseren” (verheerlijken) tot een held die hij niet was. In werkelijkheid was zij de dominante leider en hij de toeschouwer die vluchtte in alcoholisme.

The Collective: Zij omringde zich met jonge bewonderaars (o.a. Nathaniel Branden) die zij onderwierp aan een “morele dictatuur”. Afwijkingen van haar leer werden gezien als moreel verraad, wat leidde tot haar uiteindelijke isolement en verbittering.

Conclusie: Een Systemische Spiegel

Voor de auteur is Ayn Rand de ultieme case-study van wat er gebeurt als je het **individu absolutiseert en systemen ontkent**. Hoewel haar filosofie mensen “rechttop zet”, vindt hij haar visie wreed omdat ze geen ruimte laat voor menselijke feilbaarheid, toeval of tragiek.

INHOUDELIJK – ONDERNEMER vs collectief (PS kleine overlap met eerdere stuk!)

Je raakt hier precies de kern van de **systemische en kritische blik** die de auteur in zijn blogs hanteert. Hij deelt jouw afschuw voor de “ondernemersromantiek” en ziet Ayn Rand niet als een profeet, maar als een leverancier van een gevaarlijke **morele façade**.

Hieronder volgt een uitwerking van deze visie, gebaseerd op de bronnen:

1. Het ‘eigen leven’ en ideologisch misbruik

De auteur stelt dat de dikke romans van Rand (zoals *Atlas Shrugged*) door weinigen echt van kaft tot kaft worden gelezen. In plaats daarvan zijn ze een **eigen leven gaan leiden**

als “ideologisch munitiedepot” voor de elite.

Slogans als wapen: Haar complexe theorieën zijn platgeslagen tot slogans als “Who is John Galt?” en “Greed is good”. Dit dient als een soort cultureel wachtwoord voor mensen die hun eigenbelang moreel willen rechtvaardigen.

Instrument van de macht: De auteur suggereert zelfs dat Rand (bewust of onbewust) een **pion was van machtige netwerken** (zoals de Bilderberg-groep of de Mont Pèlerin Society) die haar werk gebruikten om het neoliberalisme een “heroïsche glans” te geven en de verzorgingsstaat af te breken.

2. De Mythe van de Ondernemer-Held

Waar Rand ondernemers neerzet als de “motor van de wereld” die alles op eigen kracht doen, fileert de auteur dit als een **falsificatie van de werkelijkheid**.

De werkelijkheid van de ‘Lul de Behanger’: De auteur ergert zich aan de ongelijkheid in aandacht; we aanbidden de “liedjeszinger” of de “succesvolle CEO”, terwijl de miljoenen onzichtbare werkers en uitvinders die de basis leggen, worden genegeerd.

Extractie in plaats van Creatie: In plaats van “makers” ziet de auteur veel ondernemers vooral als “**extractors**” en “**verpakkers**”. Ze creëren niet altijd waarde, maar zijn meesters in het **afromen van waarde** die al door anderen of door het systeem is gegenereerd.

3. Monopolies en het “jatten” van innovatie

Het punt over het toe-eigenen van andermans werk komt sterk terug in de analyse van de auteur over hoe innovatie *werkelijk* werkt:

De Uitvinder vs. de Ondernemer: De auteur toont via historische voorbeelden (zoals Edwin Armstrong en de FM-radio) dat echte vernieuwers vaak worden kapotgemaakt door grote bedrijven die hun eigen belangen beschermen.

Patenten als muur: Ondernemers zijn vaak geen voorstanders van de vrije markt, maar van **monopolies**. Ze “schrappen de uitvindingen van anderen op”, schermen deze af met patenten om concurrentie uit te sluiten, en eisen vervolgens dat zij als onmisbaar worden gezien.

De ‘Ratten-strategie’: Succesvol ondernemen wordt in de praktijk vaak gelijkgesteld aan de wetten van Robert Greene: het exploiteren van asymmetrie en het “laten werken van anderen terwijl jij de eer opstrijkt”.

4. Thriven op de schouders van de overheid

De auteur verwerpt het Randiaanse idee dat de staat slechts een “parasiet” is op de ondernemer.

Publieke basis: Hij stelt dat ondernemers juist thrive op infrastructuur, kennis en rechtsstelsels die door de **overheid en de massa met veel publiek geld** zijn opgebouwd.

Selectieve solidariteit: De moderne 'tech-bros' willen wel de voordelen van de rechtsstaat en de door het “plebs” gebouwde infrastructuur, maar weigeren belasting te betalen en trekken zich terug in hun eigen “netwerkstaten” (Galt's Gulch).

5. De “License to Operate”

De auteur introduceert het concept van de “**license to operate**” of “**license to lead**”.

Maatschappelijk Mandaat: Leiderschap en privileges (zoals een bankvergunning) zijn geen natuurlijk recht, maar een **mandaat dat door de samenleving wordt verleend**.

De stam beslist: Net zoals in oude stammen de leider alleen mocht blijven als hij de groep diende, zouden moderne “stamhoofden” (CEO's en bankiers) hun licentie moeten verdienen. De auteur stelt provocerend voor dat zij jaarlijks een vergoeding aan de gemeenschap zouden moeten betalen voor dit recht om macht uit te oefenen.

Concluderend ziet de auteur de ondernemer niet als een autonome godheid, maar als een **knooppunt in een systeem**. Wanneer die ondernemer de maatschappelijke wortels van zijn succes ontkent en slechts streeft naar “optimale extractie”, verliest hij zijn morele rechtvaardiging.